



www.musavat.com

# MUSAVAT

**Xəbər**  
**Gömrük Komitəsi**  
**yağın qiymətini**  
**artıranların**  
**ünvanını**  
**göstərdi**  
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 5 oktyabr 2017-ci il Cümə axşamı № 204 (6818) Qiyməti 60 qəpik

## Gündəm

**Ziya Məmmədovun klanı qolf çuxurunda - federasiyaları dağıldı**



Anar Məmmədovun yaratdığı Qolf Federasiyasının baş katibi vəzifəsindən istefa verib, başqa gedənlər də var; sabiq nazirin oğlu haradadır?

yazısı səh.4-də

**Milli Şura korrupsioner Cahangir Hacıyevin müdafiəsinə qalxdı**

yazısı səh.3-də

**Qərbdən gələn təzyiqlərin pərdəarxası - demokratiya oyunu, yoxsa...**

yazısı səh.7-də

**İran və Türkiyə arasında İraq Kürdüstanına birgə hərbi müdaxilə barədə razılıq əldə edildi**

yazısı səh.9-də

**ATƏT PA-nın İpək Yoluna Dəstək Qrupuna daha 3 ölkə qoşuldu**

yazısı səh.7-də

**"İstəyirdilər ya hər şeyi danışım, ya özümü öldürüm" - Akif Çovdarov**

yazısı səh.2-də

**Qarabağa qanunsuz gedən Türkiyə vətəndaşlarını nə gözləyir?**

yazısı səh.10-də

**Minsk Qrupu ömrünü başa vurub - 24 ilin əsas yekunu**

yazısı səh.11-də

**Ruslar üçün göydən düşən "konfet" - Kataloniya...**

yazısı səh.12-də

**Azərbaycanlılar təbiətə qarşı radikal müxalifət mövqeyində**

yazısı səh.15-də

**Avropadakı terror aktlarında qan donduran soyuqqanlılıq - şok səbəblər**

yazısı səh.13-də

## Dövlətin 5 milyardını selə verib, suda batırdılar

# "AZƏRSU" DAKI KORRUPSIYA BAKINI ÇÖKDÜRÜR...

Son 10 ildə milyardlar xərcləyən "Azərsu"-nun köhnə kanalizasiya xətləri paytaxtda ciddi fəsadlar yaradıb; yağışlardan sonra baş kəndimiz iflic vəziyyətə düşüb; Qorxmaz Hüseynov nə qanunları sayır, nə də ictimai qınağı vecinə alır



musavat.com  
Togrul İsmayil

yazısı səh.5-də

## Kremlin "B planı" - Bakıya yenə "barmaq silkeləndi"...

"Barıt çəlləyi" üstündə qərar tutan Rusiyanın yüksək çinli rəsmisinin separatizmə açıq dəstək bəyanatı arxasındakı Azərbaycana təhdid mesajı təsadüfdür mü? Kataloniya Qarabağ, Cavaxetiya deyil, amma...

yazısı səh.8-də



**Zahid Oruc:**  
**"Azərbaycan**  
**Qərbdə lobb**  
**fəaliyyətinə rəsmi**  
**şəkildə vəsait**  
**ayrılmazdır, bu,**  
**qəbahət deyil"**

yazısı səh.6-də



**Elxan Şahinoğlu:**  
**"Vaşinqtonda dərk**  
**edirlər ki, əgər**  
**Azərbaycanda**  
**sabitlik pozulsa,**  
**nə baş verər"**

yazısı səh.9-də



**Dağıstanın**  
**qazax əsilli**  
**yeni rəhbəri -**  
**Vladimir**  
**Vasilyev**

yazısı səh.10-də

## 5 oktyabr 2017



## Prezident Dövlət Neft Fondunun 2017-ci il büdcəsi haqqında fərmanda dəyişiklik etdi

Prezident İlham Əliyev "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2017-ci il büdcəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2017-ci il 10 yanvar tarixli 1186 nömrəli fərmanında dəyişikliklər edilməsi barədə fərman imzalayıb.

APA-nın məlumatına görə, "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2017-ci il büdcəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2017-ci il 10 yanvar tarixli 1186 nömrəli Fərmanında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017, № 1, maddə 33, № 5, maddə 782) aşağıdakı dəyişikliklər edilib:

Fərmanın 1-ci hissəsində "8 370 589,8" və "14 483 856,0" rəqəmləri müvafiq olaraq "10 813 861,6" və "15 242 928,0" rəqəmləri ilə əvəz edilsin.

2-ci hissədəki cədvəl 2.1-ci bəndində "7 550 705,3" rəqəmləri "9 826 212,0" rəqəmləri ilə, 2.2-ci bəndində "3 465,0" rəqəmləri "17 688,5" rəqəmləri ilə, 2.3-cü bəndində "16 830,0" rəqəmləri "17 948,0" rəqəmləri ilə, 2.4-cü bəndində "799 094,6" rəqəmləri "963 948,0" rəqəmləri ilə, 2.5-ci bəndində "495,0" rəqəmləri "2 407,6" rəqəmləri ilə və gəlirlərin məbləğinin cəmi göstərilən sətirdə "8 370 589,9" rəqəmləri "10 813 861,6" rəqəmləri ilə əvəz edilsin.

3-cü hissədəki cədvəl aşağıdakı redaksiyada verilsin:

Sıra №-si	Xərc istiqamətləri	Xərclərin məbləği (min manat)
3.1.	Qaçqınların və məcburi köçkünlərin sosial-məişət və məskunlaşma məsələləri ilə bağlı bəzi tədbirlərin maliyyələşdirilməsi	105 000,0
3.2.	Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il dövlət büdcəsinə transfertin yuxarı həddi	6 100 000,0
3.3.	Makroiqtisadi sabitliyin təmin edilməsi məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankına transfertin yuxarı həddi	7 500 000,0
3.4.	Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması layihəsinin maliyyələşdirilməsi	70 000,0
3.5.	Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu layihəsinin maliyyələşdirilməsi	165 825,0
3.6.	"2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsil üzrə Dövlət Proqramı"nın maliyyələşdirilməsi	29 304,0
3.7.	Cənub Qaz Dəhlizi layihələrində Azərbaycan Respublikasının iştirak payının maliyyələşdirilməsi	496 155,0
3.8.	Türkiyə Respublikasında "STAR" neft emalı kompleksinin tikintisi layihəsində Azərbaycan Respublikasının iştirak payının maliyyələşdirilməsi	744 072,0
3.9.	Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı xərclər	32 572,0
<b>Cəmi</b>		<b>15 242 928,0</b>

Fərmana aşağıdakı məzmununda 1.8-ci bənd əlavə edilsin:

"1.8. Türkiyə Respublikasında "STAR" neft emalı kompleksinin tikintisi layihəsində Azərbaycan Respublikasının iştirak payının maliyyələşdirilməsi".

## Ərdoğanın sui-qəsd cəhdində günahlandırılan 37 nəfərə ömürlük həbs cəzası verilib



Kəçən il Fətullahçı Terror Təşkilatının (FETÖ) 15 iyul hərbi çevriliş cəhdi zamanı Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın sui-qəsdə cəhd edən və bu zaman 2 polisi öldürən dəstə üzvlərinə hökm oxunub.

APA-nın "Milliyet"ə istinadən verdiyi məlumatla görə, general Gökhan Şahin Sönmezateş, polkovnik Şükür Seymen, FETÖ imamı olan çavuş Zəkəriyyə Kuzu da daxil olmaqla, 34 hərbi və 3 texniki işçiyə ömürlük həbs cəzası verilib.

Ömürlük azadlıqdan məhrum edilənlər arasında Türkiyə prezidentinin sabiq yavəri Ali Yazıcı da var.

# "İstəyirdilər ya hər şeyi danışım, ya özümü öldürüm" - Akif Çovdarov

Sabunçu Rayon Məhkəməsində ləğv edilmiş MTN-in generalı Akif Çovdarov və digər 3 nəfərin cinayət işi üzrə növbəti məhkəmə prosesi davam edib.

Musavat.com xəbər verir ki, hakim Həbib Həsənovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə təqsirləndirilən şəxslər son sözlə çıxış edib.

Vəkil Şahin Rəfiyev bildirib ki, A.Çovdarov ittihamları qəbul etmədiyini, barəsində bəraət hökmünün çıxarılmasını istəyir.

## "Məhkəmə Şahin Sultanovun əməlinə düzgün qiymət verməyib" - prokuror

Bakı Apelyasiya Məhkəməsində Müdafiə Nazirliyi Hərbi Dəniz Qüvvələrinin sabiq komandanı, vitse-admiral Şahin Sultanov və digərlərinin apelyasiya şikayəti və prokurorun protesti əsasında məhkəmənin baxış iclası başlayıb.

APA-nın xəbərinə görə, prosesdə dövlət ittihamçısı Anar Məmmədov çıxış edib. Prokuror bildirib ki, birinci instansiya məhkəməsi Şahin Sultanovun əməlinə düzgün qiymət verməyib, ədalətsiz və yüngül cəza təyin edib. Məhkəmənin gəlidiyi nəticəni əsaslı adlandıraraq prokuror deyib ki, onun cinayət əməli sübuta yetirilib.

Prokuror bildirib ki, şərti cəza təyin edilməsi cinayətə görə cəzasız qalmaq göstərir, hərbiçilər arasında intizamsızlığa səbəb ola, digərlərinə cinayətdən çəkəndirməyə bilər. O, Ş. Sultanov barədə olan hökmün ləğvini, ona həbs cəzasının verilməsini, vitse-admiral ali rütbəsinin alınmasını, dəymiş ziyanın onun əmlakına yönəldilməsini istəyib.

Prosesdə çıxış edən Şahin Sultanov deyib ki, ona qarşı irəli sürülən ittihamlarla bağlı heç bir sübut yoxdur: "Burada sif qisas söhbəti gedir. Məhkəmədə də sübut olundu ki, yazılanlar yalandır. Məhkəmə ədalətli qərar qəbul edib. Yalan yazmaq olar, ancaq arxasında durmaq lazımdır. Absurd şeylər yazıblar. Gördülər ki, gəmi ilə bağlı deyilənlər sübut olunmur, yanacaq məsələsinə ortaya atdılar. Burada da bir sübut yoxdur. Mən məhkəmənin ədalətinə inanıram".

Ş. Sultanovun vəkili Emil Bədəlov isə deyib ki, indiyə kimi ilk dəfədir prokurorun 4 ay sonra protest verməsinin şahidi olur. O bildirib ki, ekspertlər ekspertiza keçirməyiblər, yalnız onlara verilən arayış əsasında rəy veriblər.

Proses oktyabrın 26-da davam etdiriləcək.

Qeyd edək ki, Bakı Hərbi Məhkəməsinin hökmü ilə Şahin Sultanov 8 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Onun cəzası 3 il sınaq müddəti olmaqla, şərti hesab olunub.

Ş. Sultanov Cinayət Məcələsinin 313-cü (vəzifə saxtakarlığı) və 179.3.2-ci (mənimləmə - külli miqdarda törədildikdə) maddələri ilə təqsirləndirilib.

Ş. Sultanov apelyasiya şikayətində barəsində bəraət hökmünün çıxarılmasını istəyib. Prokurorluq isə hökmdən apelyasiya protesti verib.



Akif Çovdarov son sözündə bildirib ki, MTN-də işlədiyi vaxtdan ona qarşı qərəz olub: "Ölkəmə, dövlətə xidmətlərim olub. MTN-də işlədiyim vaxtlardan mənə qarşı qərəzli münasibətlər aparılıb"- deyən Çovdarov ittihamlarla razılaşmadığını və böhtan olduğunu bildirib.

Həbsdəki general çıxışında istintaq orqanının işi araşdırmasından və ona qarşı davranışından gileylənib: "Mən dövlətə xidmət etmişəm. İstintaq orqanı mənimlə elə davranırdı ki, ya hər şeyi danışım, ya da özümü öldürüm. İstəyirdilər ki, özümü öldür-

mək həddinə çatım. Amma mən zəif adam deyiləm ki, bunu edim. Və bunu etmədim".

Məhkəmə təqsirləndirilən şəxslər barəsində qərar qəbul etmək üçün müşavirəyə çıxıb.

Məhkəmə qeyri-müəyyən vaxta qədər təxirə salınıb.

Bildirək ki, prokuror Akif Çovdarova cəza istəyib. Dövlət ittihamçısı Çovdarovun 15 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilməsini tələb edib. Prokuror Səlim Məmmədovun 12 il, Akif Əliyevlə Orxan Osmanovun isə 9 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilməsini lazım bilib.

İlkin MURADOV



## Bakıda daha iki yerdə yol çökdü

Bakıda yeni istifadəyə verilmiş yolda çökmə baş verib. Musavat.com xəbər verir ki, oktyabrın 4-də Nizami rayonu, Qara Qarayev prospekti, Mehdi Abbasov küçəsində magistral yol çökmə və bir neçə metr dərinliyi olan çuxur əmələ gəlib.

Hadisə səhər saat 04:00-da baş verib və xoşbəxtlikdən həmin anda küçədən heç bir avtomobil keçməyib. Hadisənin baş verməsinin səbəbi isə yerin bir neçə metr altından keçən kanalizasiya xəttinin çürüyərək partlaması olub.

Partlamış borudan axan su zamanla asfaltın altında olan torpaq qatını yuyub və nəticədə yol çökdü. Yaranan çuxura görə ərazidə avtomobillərin hərəkəti məhdudlaşdırılıb. Küçə 1 həftə müddətində təmir məqsədilə nəqliyyata qapalı tutulacaq.

"Azəravtoyol" ASC-nin mətbuat xidmətinin rəhbəri Anar Nəcəfli məsələyə münasibət bildirərək deyib ki, hazırda aidiyyəti qurum tərəfindən kollektorun bərpası istiqamətində addımlar atılır: "Bu cür hadisədən heç kim, heç bir qurum və heç bir ölkə sığortalanmayıb. Hər yerdə bu baş verə bilər və baş verir də. Hazırda aidiyyəti qurum tərəfindən kollektorun bərpası istiqamətində addımlar atılır. Kollektorun bərpası yekunlaşan kimi yolun bərpası istiqamətində addımlar atılacaq.

Küçənin həmin hissəsində hərəkət müvəqqəti olaraq məhdudlaşdırılıb. Sürücülər Bəkir Çobanzadə və Azər Manafov küçələrindən istifadə edərək hərəkətlərinə davam edə bilərlər".

Qeyd edək ki, ötən ilin iyun-sentyabr aylarında Qara Qarayev prospektində yenidənqurma və təmir işləri aparılıb.

Oktyabrın 4-də Abdulla Şaiq və Süleyman Tağızadə küçələrinin kəşifində də yol çökdü. BAKU.WS-in məlumatına görə, hadisə yerinə əlaqədar şəxslər gəliblər. Təmir işləri başlanıb.

Bir gün əvvəl Yasamalda da yol çökmüşdü.



## Gömrük Komitəsi yağın qiymətini artıranların ünvanını göstərdi

"Daxili bazarda formalaşan qiymətlər Dövlət Gömrük Komitəsinin səlahiyyətlərinə aid deyil"

Bir sıra kütləvi informasiya vasitələrində ölkəyə idxal olan kərə yağının qiymətindəki artım gömrük orqanlarının fəaliyyəti ilə əsaslandırılıb və həqiqətə uyğun olmayan məlumatlar yer alıb.

Dövlət Gömrük Komitəsinin (DGK) mətbuat xidmətindən "APA-Economics"ə verilən məlumata görə, ekspert rəyi əsasında hazırlanan məlumatda kərə yağının qiymətindəki artım gömrük vergi və rüsumlarının yüksək olması, inhisarçılığa yol verilməsi və gömrük orqanları tərəfindən bəzi sahibkarlara xüsusi imtiyazlar tanındığı halda digərlərinə kərə yağının idxalı ilə bağlı qadağa qoyulması ilə əsaslandırılıb və gömrük orqanlarına qarşı əsaslı ittihamlar irəli sürülür.

DGK bildirir ki, kərə yağının qiymətində artımın baş verdiyi dövrdə bu mal növü üzrə gömrük vergi və rüsumlarında hər hansı dəyişiklik olmayıb: "Gömrük orqanlarının bu sahədə inhisarçılıq hallarına yol verməsinə gəlincə isə ötən il ölkəyə yağ idxal edən şirkətlərin sayına və idxal olunan məhsulun miqdarına dair rəqəmlər bu iddiaların absurd olmasının sübutudur. Belə ki, 2016-cı ildə Azərbaycana 22 ölkədən 51 şirkət 28377938.84 ABŞ dolları dəyərində 8357095.43 kq, 2017-ci ilin 9 ayı ərzində isə 44 şirkət 16 ölkədən 35 998149.22 ABŞ dolları dəyərində 8391526.17 kq yağ idxal edib ki, bu da iddiaların əksini sübut edir. Statistik rəqəmlərdən də göründüyü kimi, ötən il 1 kq yağ 3.39 ABŞ dollarına, cari ildə isə 1 kq yağ 4.28 ABŞ dollarına rəsmiləşdirilib ki, mövcud artım da dünya bazasında yağ məhsulunun bahalaşması ilə əlaqədardır".

Məlumatda deyilir ki, o cümlədən, 2016-cı ildə Almaniyadan 11, Rusiyadan 11, Ukraynadan 10, Belarusdan 7, Yeni Zelandiyadan 5 şirkət, 2017-ci ilin 9 ayı ərzində isə Ukraynadan 13, Rusiya Federasiyasından 8, Türkiyədən 7, Belarusdan 6, Almaniyadan 5, Yeni Zelandiyadan 4 şirkət yağ idxalını həyata keçirib: "Daxili bazarda formalaşan qiymətlərə gəlincə isə bu məsələ Dövlət Gömrük Komitəsinin səlahiyyətlərinə aid deyil".

Cahangir Hacıyev



**A**zərbaycan müxalifətinin vaxtilə hakimiyyətdə təmsil olunmuş və sonradan "vurulmuş" yüksək vəzifəli, pullu məmurlardan istifadə etmək cəhdləri hər zaman olub. Demokratik düşürgə bəzi vaxtlarda hətta ümidlərini şəxslərin üzərində cəmləyirlər.

Maraqlıdır ki, müxalif cəmiyyətlər ələ şəxslərə qarşı atır ki, həmin şəxslər yüksək vəzifələrdə tutarkən bu düşürgəni ən sərt şəkildə aşıqlayıblar, eyni zamanda demokratik düşürgə də həmin şəxsləri korrupsiya və digər cinayət əməllərində ittiham edib. Həmin an heç kəsin ağına gəlməzdi ki, nə vaxtsa bunların ulduzları barışar...

Son olaraq müxalifətin hazırda həbsdə olan Beynəlxalq Bankın sabiq rəhbəri Cahangir Hacıyevi öz tərəflərinə çəkmək üçün ciddi səylə çalışdığı açıq şəkildə görünür. Sabiq bankirin də burada həvəslə olduğu görünür.

Bu prosesdə Milli Şura bir addım öndə görünür. Qurumun funksioneri Oqtay Güllaliev sabiq bankirə bağlı yazdığı son status bir çox mətləblərdən xəbər verir. Guya hüquq müdafiəçisi kimi məsələyə yanaşdığını göstərməyə çalışan O. Güllaliev bir həftədir "kars"a salındığı

deyilən sabiq bankirə hər kəsin dəstək olmağa çağırır. Hətta pafoslu şəkildə C. Hacıyevə olan münasibəti alman faşistlərinin 1941-45-ci illərdə əsirlərə göstərdiyi münasibətlə müqayisə edir. Daha da irəli gedərək, sabiq bankirin oğurladığı yüksək məbləğdə vəsaitləri də onun üzərindən götürüb, iqtidarın üzərinə yükləməyə çalışır. Hakimiyyəti vaxtilə hakim komandada təmsil olunmuş C. Hacıyevə münasibətdə etibarsızlıqda ittiham edir. Sonda isə hüquq müdafiəçisi ənənəvi fərsətlərdən birindən faydalanmağa çalışaraq, hər kəsi Milli Şuranın mitinqinə dəvət edir, mitinqdə C. Hacıyevin də ətrafını görmək istədikləri mesajını verir...

**"Azərbaycan" qəzetinin baş redaktoru, deputat Bəxtiyar Sadıqov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, belə bir halın müxalifətdə olmasını təəssüf hissi ilə**

# Milli Şura korrupsioner Cahangir Hacıyevin müdafiəsinə qalxır

**Bəxtiyar Sadıqov: "Hesab edirlər ki, onun kifayət qədər vəsaitləri var, müdafiə edək və bəhrələnək"**



Bəxtiyar Sadıqov

**qarşılayır:** "Azərbaycanlıların çox yaxşı bir atalar sözü var. Deyirlər ki, daş armud bala döndü. O insanlar ki, iqtidarda olublar, müxtəlif vəzifələrdə tutublar - istər Cahangir Hacıyev, istərsə də digərləri - bunlardan istifadə etməyə cəhdlər müxalifətin nə günə düşdüyünü göstərir. Hazırda xaricdə olan, Azərbaycana qayıdıb guya burada prezident seçkilərində iştirak etmək istəyən Rəsul Quliyevin özünü də bura aid etmək olar. Müxalifət vaxtilə bunlara qarşı mətbu orqanlarında

var gücləri ilə mübarizə aparıb, onları müxtəlif əməllərdə ittiham ediblər. Amma sonradan o insanların əməlləri iqtidarın özü tərəfindən üzə çıxarıldı, buna hüquqi qiymət verildi, istintaq aparıldı, konkret cinayət əməlləri sübut olunandan sonra onlar müxalifət üçün şirin oldular. Nəticədə müxalifətin "müdafiəsinə" möhtac qaldılar. Sanki bir zamanlar bunların onları necə ittiham etdiklərini unudular. Əvvəla, bunu müxalifətin riyakarlığı kimi qiymətləndirirəm. Müxalifət o

qədər gücsüz olub ki, iqtidarın fəaliyyətində tənqidi nələrsə tapa bilməyəndə iqtidar tərəfindən ifşa olunmuş bu tipli şəxslərin müdafiəsinə qalxırlar. Onlarla bağlı olan və ya olmayan məsələləri iqtidarın əleyhinə çevirməyə çalışırlar. Siyasi mübarizədə müxtəlif üsullar var. Bəzən şər-böhtan atırlar ki, bunları müəyyən mənada başa düşmək olur. Əllərinə tutarlı fakt keçməyəndə müxalifət bu cür metodlardan daim istifadə edir. "Vurulmuş" kartları gündəmə gətirib, bunlarla iqtidarı vurmaq niyyəti baş tutan məsələ deyil. Bu ancaq gülüş doğurur. Çünki hamının yaddaşı var. İnsanların çoxu həmin dövrdə yaşayıb, o insanları da yaxşı tanıyırlar, onların əməllərini də yaxşı bilirlər. Müxalifətin bu şəxslərə qarşı olan köhnə münasibətlərini də unutmayıblar. Bütün bunlar müxalifəti hörmətdən salan addımdır.

**Deputat müxalifətin gələcəkdə də bu tipli metodlar-**

**la uğur qazanmayacağına əmindir:** "Müxalifət heç bir bəhrə görə bilməz. Çünki insanlara hər şey bəllidir. Bu şəxsləri iqtidarın özü cəzalandırırsa, demək, onlar iqtidara da sədaqətlə qulluq etməyiblər. Müxalifətin də zamanında bu şəxslərə qarşı olan münasibətləri, ittihamları, hədəyanları ortadadır. Təzədən bu şəxslərə ümid etməklə nəse əldə etmək mümkün deyil. Bir daha deyirəm ki, onlar "vurulmuş" kartlardır. Müxalifətin acizliyidir ki, ayrı heç nə tapa bilmirlər, xalqın gözündən düşüblər, xalqın cinayətkar kimi tanıdığı şəxslərdən istifadə etməyə çalışırlar. Müxalifət onların maliyyə imkanlarından bəhrələnmək istəyir, bu halı istisna etməz. Hesab edirlər ki, bu şəxslər korrupsiya, rüşvətxorluqda ittiham olunublarsa, onların kifayət qədər vəsaitləri var, bunları müdafiə edək və bəhrələnək".

□ **Cavanşir ABBASLI**

## Müxalifət niyə hakimiyyətə seçkilərlə yox, inqilabla gəlmək istəyir?

**A**zərbaycanda ənənəvi müxalifət partiyalarının bir çox təmsilçiləri ölkədə hakimiyyət dəyişikliyinə seçki yolu ilə mümkün olmadığını vaxtaşırı bəyan edirlər. Seçki komissiyalarında hakimiyyətin üstün mövqedə olduğunu və digər səbəbləri arqument kimi qeyd edən həmin müxalifətçilər inqilabdan başqa yol qalmadığını da bəyan etməkdən çəkinmirlər. Onlarda hakimiyyətə gəlməyin yolunun seçkilərdən deyil, inqilabi prosesdən keçdiyi fikri, istəyi daha güclüdür və siyasətlərini də məhz bu cür qurduqları müşahidə edilir. Maraqlıdır, həmin müxalif qüvvələr nədən hakimiyyətə seçki yolu ilə gəlməkdən çox, inqilabi yolla gəlməyə üstünlük verirlər? Bu yolla hakimiyyətə gəlmək mümkünmü?

Yeni AXCP-nin sədri Razi Nurullayev bildirdi ki, nə qədər gec olur-olsun, nə qədər ağır olur-olsun, Azərbaycanda hakimiyyət dəyişikliyi qanunlar və konstitusiyaya çərçivəsində olmalıdır. Bu da seçkilər yolu ilə mümkündür: "Digər yolları zərərli və Azərbaycanın dövlət kimi məhv olması kimi qiymətləndirirəm. Demək ki, var gücümüzle azad və demokratik seçki mühiti, şəffaf seçki nəticəsi üçün çalışmalıyıq. İn-

qilabla gələn dəyişikliklər xeyirdən çox fəlakət, xaos, dağıdıcılıq və qarşısı alınmayan fəlakət gətirir. Allah Azərbaycanı inqilablardan qorusun. Çünki bu bizim məhvimiz, ölkənin vətəndaş müharibəsinə sürüklənməsi, minlərlə insanın güllələnməsi, bütün maraqlı qüvvələrin Azərbaycanı bölüşdürməsi deməkdir. İnqilablar Azərbaycanda separatizmin baş qaldırması və ölkə hüduqlarında qondarma



**Razi Nurullayev:**  
"Bu bizim məhvimiz deməkdir"

respublikaların yaradılması anlamına gəlir. İnqilablar Dağlıq-Qarabağ münaqişəsinin Ermənistanın xeyrinə həll olunması deməkdir. O ki qaldı



**Tural Abbaslı:**  
"İnqilab yolunu məqbul sayanlar bəhanə kimi hakimiyyətin antidemokratikliyi göstərsələr də, səbəb qətiyyəni bu deyil"

inqilaba üstünlük verənlərə, onlar xalqın qəzəbinin və firtınasının fərsətliliyi ilə hakimiyyəti ələ keçirmək istəyənlər və dövləti yerlə-yeksan etmək

arzusunda olanlardır. Bismarckın adına çıxılan bir sitat yerinə düşür. İnqilabı dahilər düşünür, fanatlar həyata keçirir, əclafılar isə xeyrinə görür. Allah məmləkətimizi bu bəlalardan qorusun".

**AĞ Partiyasının sədri Tural Abbaslı isə bildirdi ki, hakimiyyətə gəlməyi inqilabda görmək cəhdləri uzun illərdir davam edir. İnqilab yolunu məqbul sayanlar bəhanə kimi hakimiyyətin antidemokratikliyi göstərsələr də səbəb qətiyyəni bu deyil:** "Çünki 24 illik bir müxalifətçilik tarixinə nəzər salsaq görərik ki, siyasi reallığın bu gündə olmasının ən azı 50% günahı da elə müxalifətin öz bacarıqsızlığında, iş bilməzliyində və yeniliyə qapalı olmasındadır. Bütün bu illər ərzində yürüdümlən yanlış və uğursuz siyasət sayəsində ənənəvi müxalifət xalqın onlara olan bütün inam və etimadını itirib. Xalq illərdir bunları görməkdən yorulub və artıq onların yanında dayanmır. Odur ki, bunlar artıq hansısa forsmajor hadisələrə ümid edirlər. Ancaq unutmayaq lazımdır deyil ki, hətta hansısa siyasi forsmajor halda belə xalq onların ardınca gəlməyəcək. Həmişə dediyimiz fikri bir daha təkrarlamaq istəyirəm ki, xalq hakimiyyəti dəs-

tekləmir, ancaq 24 illik uğursuz müxalifətə də inanmır və etimad etmir. Mən bu hakimiyyətə nə seçki yolu, nə də inqilabi yolla qalib gəlməyin inandırıcı olmadığını düşünürəm. Çünki Azərbaycanda artıq illərdir ki, ədalətli seçki keçirilmir və bunun üçün ədalətli hüquqi baza da yoxdur. İnqilabla dəyişikliklərə gəldikdə isə heç kəsə sirr deyil ki, bu rəngli inqilablar daha çox xarici qüvvələrin maliyyəsi və dəstəyi ilə həyata keçirilir. Onlar isə indiki məqamda bu hakimiyyəti müxalifətə dəyişməzlər. Uzağı hakimiyyətdən daha çox güzəşt əldə etmək üçün müxalifətin əli ilə şantaj siyasəti yürüdümlər. Azərbaycanda hakimiyyətə gəlməyin yeganə yolu xalqla işləyib, onunla səmimi olmaq və öz yanına almaqdan keçir. Biz AĞ Partiya olaraq nəyin bahasına olur-olsun hakimiyyətə gəlməyi hədəfləyən siyasi qüvvə deyilik. Bizim üçün Azərbaycanın siyasi, iqtisadi müstəqilliyi və milli, mənəvi, dini dəyərlər də vazkeçilməzdir. Müasir dünyada isə kənardan dəstəklənən inqilablar baş verməmiş dövlətlərin aqibətləri hamımıza bəllidir. Biz milli maraqlara sadıq müxalif partiyayıq və bu sona qədər də belə qalacağıq".

□ **Etibar SEYİDAĞA**



## Maşa axtaran dairələr

Xalid KAZIMLI

**D**üzü, doğrusu budur: 2003-cü ildən sonra hansısa qüdrətli dövlət Azərbaycanı demokratik rejimin bərqərar olunmasına dəstək verməsi, azad, qanuni, şəffaf seçkilər keçirilməsinə çalışması absurdur.

Qırılma nöqtəsi 2003-cü ilin bu vaxtlarında oldu. ABŞ, Böyük Britaniya, Almaniyə, Fransa, hətta qardaş Türkiyə (eləcə də o birilər) Azərbaycanın demokratik qüvvələrini dəstəkləmədi. Norveç ortada tək qaldı.

O vaxtdan sonra bu ölkəyə demokratiyanın gələcəyinə, gətiriləcəyinə olan ümidlər çox qabarib-səngiyib, amma heç biri 2003-cü ildəki qədr şiddətli olmayıb.

Bu illərdə istər ABŞ dövlətinin başında olanlar, istərsə də başqa superdövlətləri idarə edənlər dünyada demokratiyanın tentənəsinə, yayılmasına aid çox gelişigözləşən sözlər danışılar, ancaq onların hamısı söz olaraq qalır.

Demokratiya istəyən xalqlara onu qızıl məcməyidə təqdim edən yoxdur. Böyük dövlətlər dağıtmaq, parçalamaq istədikləri ölkəni "demokratiya" deyə-deyə dağıdırılar, amma gerçəkdən azadlıq, ədalət istəyən xalqlara heç bir yardım göstərmirlər.

Deyə bilərlər ki, nə vaxt bir xalq demokratiya istədi, amma Qərb kömək etmədi? 2003-cü ilin oktyabrında da, 2005-ci ilin noyabrında da Azərbaycan xalqı demokratiya, azad seçki istəyirdi, kömək edən olmadı.

Ondan sonra nə desələr, nə yazsalar, hamısı boşdur.

O zaman ölkədə maraqlı bir durum vardı. ABŞ başda olmaqla, digər Qərb dövlətləri əsasən "konstruktiv müxalifət"lə cici-bacıydılar, pul-paranı onlara ötürürdülər, prinsi-pial (onlara radikal da deyirdilər) müxalifəti bəlli bir məsələdə saxlayırdılar.

Bu, ondan irəli gəlirdi ki, o qüdrətli dairələrin indiki iqtidar komandasına ümidləri böyük idi. İstər Qarabağ məsələsində, istərsə də neft-qaz sənayesi üzrə əməkdaşlıqda ondan böyük güzəştlər gözləyirdilər və öz ovuclarında olan "konstruktiv müxalifət" iqtidarla əməkdaşlıq təşviq edir, "radikal ünsürləri" neytrallaşırdılar.

Ancaq sonradan vəziyyət radikal şəkildə dəyişdi. 2005-ci ildən sonra Qərb indiki iqtidara bəslədiyi çeşidli ümidlərinə görə umsuq oldu. O zaman Qərb dairələrinin üzü bu iqtidar komandasından döndü, avtomatik olaraq "konstruktiv müxalifət" də radikallaşdı.

Hazırda 2003-cü ildə radikal müxalifət adlandırılan qüvvələr yenə də öz mötədil baxışlarında qalırlar, amma köhnə "konstruktiv"lər son dərəcə radikallaşıblar. Buna baxmayaraq, hər zaman mötədil qüvvələrlə işləməyə çalışın Qərb dairələri (institutlar, fondlar, mərkəzlər və s.) bu dəfə radikallara meyillidirlər, bu və ya digər şəkildə onlara yardım edirlər.

Hələ bir xətt də var. 2003-ə qədər Müsavat başqanı İsa Qəmbərin "Bakı-Ceyhan neft kəmərinin ən sərfəli marşrutu xəttin İran üzərindən keçməsi ola bilər" sözündən yapışib, onu açıq tekstlə "İran agent", "İranın adamı" adlandıran, Qərb dairələrinə bu cür təqdim edərək gözden salmağa çalışan qüvvələr indi bu xüsusda da çox dəyişiblər. Onların təşkil etdiyi mitinqdə "İranın adamları" kimi həbs olunanlara azadlıq tələbləri səslənir, İranmeyilli qüvvələr mitinqdə həvəslə iştirak edirlər.

İndilikdə vəziyyət bu cürdür: yerli, milli qüvvələrin ölkənin demokratikləşməsi üçün gücləri kifayət deyil. Onlardan bir hissəsi bu məqsədə yetmək üçün xarici dəstəyi şərt sayırlar. Ancaq o xarici dəstəyin ölkədə demokratiyanı bərqərar edib-ətməyəcəyi sual altındadır. Qüdrətli dairələr çox vaxt bir avtoritar rejimi başqasıyla əvəz edirlər, məsələ bitir.

Çünki havayı pendir siçan tələsində olur. Heç bir başqa dövlət öz mənafeyinə uyğun olmadıqca, başqa bir dövlətin daxili işlərinə qarışmaq, onun xalqına demokratiya və azadlıq ərmeğanı etmək istəmir.

Bu baxımdan Azərbaycanla sərfəli biznes sazişləri bağlamaq, ölkənin sərvətlərinə "demokratiya" şantajı ilə şərik olmaq istəyən böyük dövlətlərin səmimiyyətinə inanmaq olmaz. Onlar öz oyunlarını oynayırlar və odu götürmək üçün maşa axtarırlar.

2003-cü ildə Dövlət Departamentinin səlahiyyətli rəsmisi Riçard Armitacı yada salaq. Adam seçki başa çatmış indiki iqtidarın namizədini qələbə münasibətilə təbrik etmişdi...

**8** aydır vəzifəsindən azad edilən keçmiş nəqliyyat naziri Ziya Məmmədovun demək olar ki, hər gün qanunsuz yollarla əldə etdiyi bir əmlakı əlindən çıxır.

Bir zaman nazir kürsüsündə əyləşib, ölkənin nəqliyyatını iflic edərək, qazandığı pullarla cəh-cəlal içərisində yaşayan Ziya Məmmədovun vəziyyəti getdikcə pisləşir. Ziya Məmmədovun barəsində olan məlumat bundan ibarətdir ki, o, doğulduğu Ucar rayonundakı villasında günlərini keçirir. Ara-sıra Göyçayda geniş ərazini əhatə edən dəbdəbəli, vertolyot meydançasına malik bağına baş çəkir. Darıxanda Qubaya, oradan da Bakıya gəlib gəzib-dolaşır.

Onun xaricə çıxmasına icazənin olmadığı bildirilir. Halbuki bir zamanlar şəxsi təyyarəsi olan Məmmədov istədiyi ölkəyə gedib, istədiyi şəxslərlə görüşürdü. Yayılan məlumatlardan belə aydın olur ki, ölkədən oğurladıqları pullar hesabına Ziya Məmmədov və onun ailəsi xaricdə də ailə bizneslərini inkişaf etdirib, yeni əlaqələr qurmuş. Hazırda Ziya Məmmədovun xaricdəki əmlaklarının da yavaş-yavaş müsadirə olunduğuna dair məlumatlar yayılır.

Azərbaycanda isə Məmmədovların əsas ailə bizneslərindən biri "Garant Holding" hesab olunurdu. Hazırda bu holdingdə də sürətlə çökməkdədir.

Onu da qeyd edək ki, Ziya Məmmədovun xüsusi adamlar saxladığı və onlardan lazım olduğu zaman məharətlə istifadə etdiyi ilə bağlı mətbuatda bir sıra faktlar var. Elə bir zamanlar "Yeni Müsavat"ın əməkdaşı Fərahim İqaroglu da məhz

# "İşi yenidən qaldırsalar, ifadə verərəm..." - mühacir jurnalist

## Fərahim İqaroglu: "Aynar Məmmədov istintaqa cəlb olunmalı idi"



Məmmədovların "qoçulan" döymüşdülər. F.İqaroglu hazırda Almaniya mühacirətdədir. 25 aprel 2014-cü il tarixində F. İqaroglu "Yeni Müsavat"da çalışdığı ərəfədə saat 10 radələrində yaşadığı evin qarşısında naməlum şəxs tərəfindən amansızlıqla döyülmüş, fiziki təzyiqə məruz qoyulmuşdu.

Nizami Rayon Polis İdarəsi əməkdaşları jurnalisti döyən Feyruz Termiş tutulandan sonra etiraf edib ki, jurnalistin döyülməsi sifarişini Kikboksinq Federasiyasının keçmiş idman-

çısı Tural Bayramovdan alıb. Bu şəxsin isə sabiq nəqliyyat naziri Ziya Məmmədovun qardaşı, eks-deputat Elton Məmmədovun oğlu Aynar və Elnur Məmmədovlarla çox sıx əlaqələri üzə çıxmışdı. O dövrdə sifariş icra edən Feyruz Termiş saxlanılsa da, Tural Bayramov və əsas sifarişçi Aynar Məmmədov istintaqdan kənar qala bildilər. Səbəb də sadə idi - Aynar Məmmədovun əmisi Ziya Məmmədov nazir, atası isə deputat idi. Tural Bayramov da iş üzrə açar fiqur olduğundan onu da

istintaqdan yayındırılmışdır.

**Hazırda mühacir həyatı yaşayan keçmiş əməkdaşımız Fərahim İqaroglu "Yeni Müsavat"a bildirib ki, Məmmədovlarla bağlı qaldırdığı işi Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinə çıxaracaq:** "Hazırda işlərimlə bağlı bir qədər məşğul olsam da bu işi Avropa Məhkəməsinə çıxarmağı düşünürəm. Hesab edirəm ki, ölkə məhkəmələrində tapdalanan hüquqlarım Avropa Məhkəməsində müdafiə olunacaq. Ən azından buna cəhd edəcəm. Yəqin ki, yaxın aylarda bu istiqamətdə konkret addımlar atacam. Məmmədovlar vəzifədə olduqları zaman konkret olaraq heç kim onlara təsir edə bilmirdi. Bütün hüquq-mühafizə orqanları Məmmədovların xeyrinə qərar çıxarırdılar. Hazırda isə Məmmədovların biznesi əllərindən alınır. Ümidim odur ki, yaxın aylarda onlarla bağlı hansısa qərar verilə bilər. Bu işdə Aynar Məmmədov istintaqa cəlb olunmalı idi. Əgər Baş Prokurorluq bu işi yenidən qaldırsa, mən də ifadə verib, prosesin başlanmasına kömək edə bilərəm".

□ ƏNİ RAİS

## Məmmədovlar klanı qolf çuxurunda-federasiyaları dağıldı

Anar Məmmədovun yaratdığı Qolf Federasiyasının baş katibi vəzifəsindən istefa verib, başqa gedənlər də var; sabiq nazirin oğlu haradadır?

**S**abiq nəqliyyat naziri Ziya Məmmədov və klanı ətrafında gedən "sökülmə" prosesi ilə bağlı xəbərlər son günlər intensivləşib. Z.Məmmədovun əmlakının əlindən alınması xəbərlərinin ardından sabiq nazirin oğlunun bir vaxtlar rəhbərlik etdiyi Qolf Federasiyasının da dağılması barədə məlumatlar yayılıb. Unikal.org saytı xəbər verib ki, Qolf Federasiyasının baş katibi Nigar Süleymanova vəzifəsindən istefa verib.

Nigar Süleymanova vəzifəsindən hansı səbəbdən getməsi barədə məlumat verməyə də, bu sözlərlə kifayətlənməli olub: "Mən daha AQF-də çalışmıram. Bir müddətdir ki, oradan uzaqlaşmışam. Yerimə kimin gəldiyindən də xəbərsizəm".

Bildirilir ki, federasiyada uzun müddətdir maaş ala bilməyən işçi heyəti qurumu tərk etməyə qərar verib. Federasiyanın təlimçisi Emin Zeynalov da bir neçə ay əvvəl qurumdan ayrıldığını açıqlayıb.



N. Süleymanova Qolf Federasiyasından əvvəl ölkənin ən iri hotellərindən birində satış meneceri işləyib. Federasiyanın formalaşmasında onun böyük rolu olduğu deyilir. Belə ki, o, qolfun heç bir maraq kəsb etmədiyi Azərbaycanda bu idman növü üzrə komanda toplamağa nail olub.

Anar Məmmədovun zənginlərin sevimli idmanı kimi tanıyan qolfun azarkeşi olduğunu ölkə ictimaiyyəti 2010-ci ildə öyrəndi. Məlum oldu ki, reputasiyası heç də yaxşı olmayan o vaxtkı nazir oğlu, sən demə, bu idman növü ilə məşğul olur və hətta Azərbaycanda təbliğatında xüsusi fəallıq göstərir.

□ "YM"

## Dövlətin 5 milyardını selə verib, suda batırdılar

# "Azərsu"dakı korrupsiya

# Bakını gökdürür..

Son 10 ildə milyardlar xərcləyən "Azərsu"nun köhnə kanalizasiya xətləri paytaxtda ciddi fəsadlar yaradıb; yağışlardan sonra baş kəndimiz iflic vəziyyətə düşüb; adı külli miqdarda büdcə vəsaitinin talanmasında hallanan Qorxmaz Hüseynov nə qanunları sayır, nə də ictimai qınağı vecinə alır

"Azərsu" ASC-dəki korrupsiya oyunları bu gün növbəti "bəhrəsini" verdi. Oktyabrın 4-də səhər saatlarında Bakıda yeni istifadəyə verilmiş yol çökdü, xoşbəxtlikdən həmin vaxt yolda avtomobil olmadığından can itkisi yaşanmadı. Lakin yeni təmir olunan Nizami rayonu, Qara Qarayev prospekti, Mehdi Abbasov küçəsində magistral yolda dərinliyi iki metrə çatan çuxur əmələ gəldi ki, bunun təmiri həm xeyli vaxt, həm də vəsait tələb edir.

Məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat" a danışan "Azəravtoyol" ASC-nin mətbuat xidmətinin rəhbəri Anar Nəcəfli bildirib ki, yolun çökməsinə səbəb kanalizasiya kollektorunun partlaması olub: "Bu gün (dünən-red.) səhər saatlarında Mehdi Abbasov küçəsində yolun asfalt örtüyünün çökməsi qeydə alınıb, təxminən iki metr dərinliyində bir quyru əmələ gəlib. Əməkdaşlarımız hadisə yerinə cəlb olunub və məlum olub ki, yerin altından kanalizasiya kollektoru keçir. Bu kollektorun istismar müddəti bitdiyi üçün dağılıb partlayıb, oradan axan çirkab sular yol yatağını yuyub, nəticədə yolda çökmə baş verib. Dərhal aidiyyəti üzrə məlumat verilib və "Azərsu" ASC-nin əməkdaşları əraziyə gəliblər. Hazırda kollektorun bərpası istiqamətində işlər aparılır. Yol müvəqqəti olaraq bağlanıb, sürücülər Bəkir Çobanzadə və Azər Manafov küçələrinə davam edərək hərəkətlərinə davam edə bilirlər. Bu kollektorun bərpası yekunlaşan kimi yolun bərpası istiqamətində tərəfimizdən addımlar atılacaq".

Son illər "Azərsu" ASC-yə dövlət büdcəsindən ayrılan milyonları, o cümlədən beynəlxalq təşkilatlardan verilən kreditləri göz önünə götürsək, indi Bakının mərkəzi prospektində istismar müddəti bitmiş kollektor qalması idi. Lakin yağın hər yağış ciddi problemlərlə yadda qalır və göyə sovruşun pulların məbləğindən xəbər verir.

Paytaxt Bakıda kommunal problemlərin baş alıb getməsi ilə paralel olaraq bu qurum zərərle işləyir. 2016-cı ildə "Azərsu" ASC-nin beynəlxalq maliyyə institutlarına borcu 167,434 mln. manat olub. Bu qurumun Maliyyə Nazirliyindən aldığı kreditlərin həcmi 38,939 mln. manat, yerli banklara borcu 215,555 mln. manat (2015-ci ildə 193,116 manat) olub. Qurumun cəmi faiz kreditləri və borc öhdəlikləri 2016-cı ildə 421,929 mln. manat təşkil edib ki,



bu da 2015-ci ilə müqayisədə 66,724 mln. manat artım deməkdir.

"Azərsu" ASC-nin ötən il üzrə zərəri 612,921 mln. manat olub. 2015-ci ildə bu rəqəm 550,660 mln. manat təşkil edib.

Qeyd edək ki, bu quruma dövlət ayrılmaları da kifayət qədər ciddi məbləğlərlə ifadə olunur. Təkcə bu il "Azərsu"ya bir neçə istiqamətdə su və kanalizasiya xətlərinin çəkilişi üçün milyonlarla manat pul ayrılıb.

Belə ki, prezident İlham Əliyevin Bakı şəhəri Xəzər rayonunun Binə, Mərdəkan, Şağın və Şüvəlan qəsəbələrində su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması layihəsinin davam etdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında sərəncamına əsasən "Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə 5 milyon 780 min manat ayrılıb.

Eləcə də ölkə başçısının Bakı şəhəri Binəqədi rayonunun Binəqədi, Abşeron rayonunun Mehdiabad və Novxanı qəsəbələrində su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması layihəsinin davam etdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında sərəncamına əsasən "Azərsu"ya 4 milyon manat vəsait ayrılıb.

Qeyd olunan iki sərəncam bu ilin avqust ayında imzalanıb.

Bu il həmçinin prezidentin 13 yanvar 2017-ci il və 17 mart 2017-ci il tarixli sərəncamlarına əsasən "Azərsu" ASC-yə müvafiq

olaraq 149,5 mln. manat və 14 mln. manat məbləğində subsidiyalar ayrılıb.

Bu barədə "Azərsu" ASC-nin 2016-cı il üzrə konsolidasiya olunmuş maliyyə hesabatında deyilir. Sənəddə vurğulanıb ki, subsidiyalar cari infrastruktur layihələrinin tikintisi və su təchizatı sisteminin təkmilləşdirilməsi üçün nəzərdə tutulub. Bundan başqa, Nazirlər Kabinetinin 18 aprel 2017-ci il tarixli sərəncamına uyğun olaraq cari infrastruktur layihələrinin tikintisi və texniki təmir məqsədləri üçün "Azərsu" ASC-yə 14,7 mln. məbləğində maddi yardım ayrılıb.

Sonuncu 14,7 milyon manatlıq yardım 13 ünvanda - Ziya Bünyadov prospekti boyu, Nərimanov rayonu Əliyev küçəsi boyu kollektorun tikintisi, Böyükşor gölünün səviyyəsinin tənzimlənməsi üçün kollektorun tikintisi, Yasamal rayonu Dadaş Bünyadzadə küçəsi boyu kollektorun tikintisi, Sabunçu rayonu ərazisində kollektorun tikintisi, Mehəmmədi gölündə su səviyyəsinin tənzimlənməsi üçün kollektorun tikintisi, Taşağıl və Böyükşor gölünün su səviyyəsinin saxlanılması və su keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması üçün sistemlərin tikintisi, Sabunçu rayonu "Şuşa" şəhərciyinin ətraf ərazilərində yağış sularının kənarlaşdırılması üçün kollektorun tikintisi, Ramana Südçülük Sovxozunun ərazi-

sində, Yasamal rayonu Əhməd Cəmil küçəsi boyu, Xətai rayonu Yusif Səferov küçəsi boyu və Xətai rayonu Kazımağa Kərimov küçəsi boyu yağış suları kollektorunun tikintisi üçün ayrılıb.

Son yağıntılar zamanı Binəqədidə müşahidə olunan vəziyyət bu milyonların da korrupsiyanın qurbanına çevrilməsi ehtimalından xəbər verir.

Ümumilikdə, son illərdə su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması ilə bağlı "Azərsu" ASC-yə ayrılan pulların məbləğinə və coğrafiyasına baxsaq, hazırda Bakıda və Abşeronda köhnə su və kanalizasiya sis-

temləri böyük problemlər yaradır və yağıntı çox olanda həmin xətlər suyun axıdılmasını çətinləşdirir, nəticədə şəhəri su basır. Bütün bunlar qeyri-şəffaf idarəetmənin, tenderlərin normal keçirilməməsinin və korrupsiya hallarının nəticəsidir. "Azərsu" bu qədər monopolist şirkət olmasına baxmayaraq həm dotasiya ilə işləyir, zaman-zaman vergi borcları, digər dövlət nəzarətindəki təbii inhisarçılara olan borcları silinir. Büdcədən əlavə vəsaitlər ayrılır, xaricdən kreditlər alır. Bütün bunlara baxmayaraq, çox qeyri-effektiv və zərərli işləyən dövlət müəssisəsidir".

Bütün bu deyilənlər isə artıq "Azərsu" adlı dövlət inhisarçısının özəlləşdirilmə vaxtının çatdığından xəbər verir. Büdcəni çapıb talaşan, üstəgəl, fəaliyyətsizliyi və zərəri göz önündə olan bir qurumun yalnız özəlləşdirilməsi dövlətə müəyyən fayda verə bilər.

Xatırladaq ki, "Azərsu"nun rəhbəri Qorxmaz Hüseynovdur. O, bu quruma 2011-ci ilin 16 fevral tarixindən rəhbərlik edir. Q.Hüseynov bu müddət ərzində su təsərrüfatında ciddi dönüş edə bilməməkdə ittiham olunur. O, adı mətbuatda ən çox korrupsiyada hallanan məmurlardan biridir. Lakin indiyədək deyilənlər, yazılanlar barədə jurnalistlərə heç bir açıqlama verməyib. Dövlət milyardlarla manat vəsaitinin talanmasında ittiham olunan Qorxmaz Hüseynov nə vaxtsa qanun qarşısında cavab verəcəkmi? Görünən budur ki, o, nə qanunları vecinə alır, nə ictimai qınağı.

"Yeni Müsavat" "Azərsu" ASC-nin mətbuat xidməti ilə əlaqə saxlamağa çalışsa da, zənglərimizə cavab verilmədi. Qurumun mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

□ Nərgiz LİFTİYEVA



## Bakını suda boğan kimdir - Abutalıbov, yoxsa...

**Ekspert: "Səbəb dövlət tərəfindən ayrılan vəsaitlərin aidiyyəti üzrə xərclənməməsidir"**

Son günlər yağın aramsız yağışlar paytaxt Bakıda çətin anlar yaşadı. Şəhərin prospektlərində dərin gölməçələr yarandı və avtomobillərin, piyadaların hərəkəti çətinləşdi. Hətta Qara Qarayev prospektində yeni təmir olunan çuxur küçə də çökdü. Masazır qəsəbəsinin ərazisində yaranan gölməçə nəticəsində onlarla avtomobil tavanına qədər suyun altında qaldı. Hər zaman olduğu kimi, bu dəfə də "Təmiz Binəqədi" palçıqın, suyun içərisində çirkəbə büründü. Eləcə də digər Bakı kəndlərində də həyətləri hər il olduğu kimi su basdı, insanlar çətin anlar yaşadılar.

Bütün bunların fonunda isə sosial şəbəkədə insanlar statuslar yazıb, hər zaman olduğu kimi bu dəfə də Bakının icra başçısı Hacıbala Abutalıbovu axtardılar. "Abutalıbov haradadır" sualları yenə gündəmə gəldi. Hər kəsdən çox qınanılan Abutalıbov isə yenə də ortaya çıxmıdı.

Hər kəs Abutalıbovu qınasa da əslində ekspertlər bildirirlər ki, Bakının su içərisində batmasının səbəbkarı təkcə o deyil. Burada başqa məqamlar və səbəblər də var. Ekspertlər ilk olaraq bildirirlər ki, son günlər Bakıya normadan artıq yağıntı düşüb. Çətin vəziyyətin yaranmasının da başlıca səbəbləri sırasında bu dayanır. Rəsmi məlumatlarda isə bildirilir ki, son günlər ən çox yağıntılar Lənkəran-Astara bölgəsinə düşüb. Lənkəran-Astara bölgəsinə intensiv yağışlar yağsa da, orada olan vəziyyət aylıq norma ilə müqayisədə aşağıdır. Çünki həmin ərazi oktyabr-noyabr aylarında ən çox yağıntı düşən ərazilərdəndir və burada intensiv yağışların yağması payız mövsümü üçün xarakterikdir.

**Ekoloq Telman Zeynalov "Yeni Müsavat" a bildirib ki, Bakıda 11 inzibati rayon var və hər rayonun icra başçısı da öz ərazisinə görə məsuliyyət daşıyır:**

"Ona görə də burada günahkar axtaran zaman tək Abutalıbovun adını hayqırmaq lazım deyil. İnsanlar ilk olaraq öz rayonlarının icra başçılarından, bələdiyyələrindən hesab sormalıdır. Abutalıbov ancaq Bakı şəhərinə baxır. Kəndlərə nəzarəti isə o etmir. Belə məqamların səbəbi ümumi nəzarətin olmamasıdır. Sərəncamlar verilir, ancaq bunlar kağız üzərində qalır. Hər il rayonlara minlərlə manat vəsaitlər ayrılır. Ancaq bütün bunlar aidiyyəti üzrə xərclənmir. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin məcburiyyəti nəticəsində kanalizasiya problemi getdikcə həll olunur. İcra başçıları hesablatırlar ki, hər il ayrılan pullarla nə iş görürlər. Bütün bunları isə edən yoxdur. Ona görə də yağış yağanda bütün ərazilərdə su vəziyyətin yaranmasında kanalizasiya problemi də əsasdır. Bakının kanalizasiya problemi isə 3-4 il həll olunsa məsələ deyil. Binaların altından kanalizasiya xətlərini sökmək, yolları dağıdaraq yeni sistem qurmaq asan məsələ deyil. Kanalizasiyanı yolun ortasından yox, şəhərin kənarından aparmaq lazımdır. Bu iş də "Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə həvalə olunub. Magistral yolun altından kanalizasiya xətti aparmırlar. Aparmaq da olmaz. Sadəcə olaraq, magistral yolun altında yağış sularını kənarlaşdırmaq üçün müvafiq yer tikilir. Bunun vasitəsilə sular küçədən axıdılır. Ancaq əksər yerlərdə bu tikintilər düzgün aparılmır. Nəticədə isə çökmələr baş verir. Bakının indiki vəziyyətə düşməsinin əsas və sadə səbəbləri söylədiklərimdir".

□ ƏLİ RAİS



## Azərbaycan və Gürcüstanın bütünlüyü İraqınki qədər də önəmli deyil?

Hüseyinbala SƏLİMOV

**E**tiraf edək ki, Türkiyəyə səfər edən ilk rusiyalı dövlət başçısı olsa da, üstəlik, məşhur təyyarə olayından sonra iki dövlət arasındakı münasibətlər yenidən anlaşılıq fazaya keçsə də, bütün hallarda Rusiya prezidenti V.Putinin ötən həftə təkrarən Ankaraya gəlməsi bizim üçün bir azacıq gözənlilməz idi.

Bir tərəfdən səfər bölgənin ən gərgin dövrünə təsadüf edirdi və bunu əsas götürüb demək olar ki, Putinin qəfil səfəri həm Suriya prosesi, həm də kürd avtonomiyasının müstəqillik referendumu keçirməsi fonunda elə də təəccüblü görünməməli idi.

Amma yenə də düşünürük ki, bir çox məsələlər, eləcə də kürd avtonomiyasının keçirdiyi referenduma münasibət də elə diplomatlar səviyyəsində izhar oluna bilərdi. Fəqət, Putin diplomatik missiyanı öz üzərinə götürdü və Ankaraya yollandı.

Düşünürük bu, Moskvanın kürd probleminə daha böyük rol oynamaq istəyi ilə bağlı idi. SSRİ-nin süqutundan sonra dünyanın, eləcə də Yaxın Şərqi siyasəti landşaftında çox dəyişikliklər olsa da kürd milli azadlıq hərəkatını Rusiya ilə bağlayan tellər hələ də qalmaqdadır.

Böyük ehtimalla bir detal yəqin ki, diqqətli oxucuların yadındadır. Təyyarə olayı zamanı Ankaraya qarşı acığını çıxmaq üçün yollar arayan rus hökuməti hətta Türkiyənin kürd təmayüllü partiyalarının liderlərini Moskvaya toplamaqdan belə çəkinmədi və kürd liderləri də təklifi böyük məmnunluqla qəbul etdilər.

Düzdür, böyük hesabla heç nə baş vermədi və təyyarə olayı yoluna qoyulandan sonra həmin olay da unuduldu. Di gəl, siyasətdə bir dəfə salınan cığır heç də dərhal ot basmır, bir də görürsən ki, yenidən onunla addımlamaq fikrinə düşənlər tapılır...

Putin, daha doğrusu, onun təmsil etdiyi dövlətin referenduma münasibətinə gəldikdə isə, demək lazımdır ki, əslində Moskvanın fərqli yolu da qalmamışdı - region dövlətlərinin hamısı, Türkiyə, İran, Bağdadın özü və hətta ABŞ ona qarşı çıxdı. Belə vəziyyətdə Moskvanın da bu formatı gücləndirməkdən savayı yolu qalmadı.

Amma "altıncı hissə"imiz onu da pıçıldayır ki, Moskva həm də Türkiyənin tez bir zamanda çox sərt addım ata biləcəyindən narahat idi. İndiki halda kürdləri ABŞ-la, hətta İsrailə daha sıx tellər bağlasa da, Moskva da onlara qarşı biganə deyildir və regionda uzun müddət qalmaq düşüncəni ruslar çox istərdilər ki, kürdlər üzərində də təsirlərini artırınsınlar.

Həm də kürd müstəqillik referendumuna birmənalı "yox" demək Moskvanın siyasi məntiqi və son illərdəki təcrübəsilə heç də uzlaşmır. Məgər onlar belə bir "referendum"u elə Kırım da keçirmədilərmi? Məgər onlar eyni ssenarini Abxaziya və ya Cənubi Osetiyada "fırlatmadılar"mi? Hazırda da oxşar siyasi oyunu Ukraynanın şərqiində oynayırlarmı?..

Amma bu dəfə başqa bir yolları qalmadı. Yaranmış siyasi ansamblı pozmaq elə də asan məsələ deyildi. Fəqət, mənə elə gəlir ki, partiya hələ sonadək oynanılmayıb. Kürd hərbi birləşmələri regionun ən döyüşkən və nizamlı qeyri-dövlət qruplarındandır. Kifayət qədər silahları da var.

Bağdad şifahi şəkildə çox asib-kəsə bilər, amma düşünürük ki, hazırda kürdlərlə açıq savaşa ürək etməz, çünki İraq güclü şəkildə dezinteqrasiya olunmuş və uzun hərbi-siyasi böhrandan sonra özünə gəlməmiş dövlət olaraq qalır - təbii ki, ona dövlət demək mümkündürsə...

Üstəlik, ərəb dünyasında da İraqın bütünlüyü məsələsi düşünüülən qədər aktual deyil, çünki ərəb siyasi palitrasında da güclü şəkildə sünni-şie cəbhələşməsi müşahidə edilir. Elə Türkiyə də hər hansı hərbi təzyiqlə əl atmayacaqdır, ən azı ona görə ki, onun da prezidenti daha çox danışmağı bacır. Elə bu səbəbdən də "çox su aparacaq xəmirə" bənzəyir məsələ...

Amma bir nüans var. ABŞ da, Rusiya da müxtəlif səbəblərdən İraqın bütünlüyünü müdafiə etməli oldular. Daha "müqəddəratı təyin etmədən" və "münasibətin dinc yolla nizamlanmasının fəvqəladə dərəcədə vacibliyi"indən danışan olmadı. Amma presedent presedentdir. Kürd avtonomiyasının müstəqilliyini elan etməsilə post-sovet məkanında indi də mövcud olan bir sıra münaqişələr arasında xeyli oxşarlıq var.

Gəl, böyük dövlətlər - ABŞ və xüsusən də Rusiya post-sovet məkanındakı münaqişələrə tamamilə fərqli prizmadan baxır, illərdir ki, onları həll etməyi və yaxud da həll etməyi qoymurlar. Niyə Dağlıq Qarabağ, Abxaziya və ya Cənubi Osetiya münaqişələrinə münasibətdə ərazi bütünlüyü hamı üçün yeganə meyar olmur? Doğrusu, biz də bunun cavabını bilmək istərdik, amma onu tapmaq elə də asan deyil...

**H**elsinki Komissiyası çərşənbə axşamı Dirksen Senat binasında kleptokratiyaya qarşı korporativ şəffaflıq mövzusunda dinləmə keçirib. Tədbirin əsas müzakirə mövzusu bir sıra hakimiyyətlərin korrupsiya yolu ilə Avropa və ABŞ-da nüfuz əldə etməsinə qarşı mübarizə və ABŞ-ın çirkli pulların yuyulması əleyhinə apardığı siyasətin təkmilləşdirilməsi olub.

# Qərbdən Azərbaycana növbəti təzyiqliq dalgası

**Zahid Oruc: "Azərbaycan lobbisi fəaliyyətinə hətta rəsmi şəkildə vəsait ayırmalıdır, bu, qəbahət deyil"**

Açılış nitqində senator Uaythaus Azərbaycan hökumətinin 2012-2014-cü illər arasında Böyük Britaniyada qeydiyyatda olan 4 böyük şirkət vasitəsilə 2,5 milyard avronun (2,8 milyard dolların) Avropada lobbicilərə, siyasətçilərə rüşvət kimi verilməsi və bahalı əşyaların alınmasında istifadə olunduğunu iddia edib.

Dinləmələrdə hazırda Amerikada olan Müsavat başqanının müavini Tofiq Yaqublu da iştirak edib.

**T.Yaqublu bildirib ki, iclasa konqresmen Şeldon Vaythaus sədrlik edib:** "Bununla yanaşı, senatorlar - Ben Kardin, Con Şain, Con Buzman və konqresmen Kvin Mur da toplantıda iştirak edirdilər. Şeldon Vaythaus çıxışına başlayarkən, birinci 2.9 milyard dollarlıq Azərbaycan laundromatından (pulyuyan maşın) söz açdı. Sonra da çirkli pullar, Panama sənədləri və digər məşhur korrupsiya hallarını sadaladı. Bir həftə sonra daha bir ciddi tədbir olacaqdır. İndidən detalları demək istəmirəm, amma orada da Azərbaycanla bağlı korrupsiya faktları müzakirə olunacaqdır."

**Ekspertlər Azərbaycana qarşı silsilə şəkildə olan bu təzyiqlərin təsadüfi olmadığıni deyirlər.**

**Deputat Zahid Oruc "Yeni Müsavat"a açıqlamasında Qərb dairələrinin Azərbaycana bağlı sinxron şəkildə hərəket etdiklərinin yeni olmadığını bildirdi:** "Müxtəlif institutlarda dinləmələr aparılır. Nəticə etibarilə hər hansı bir qərarlar qəbul edildikdə, mükəmməl bir şəkildə qurulmuş mexanizmi görürsən. Hiss edirsən ki, Amerika və beynəlxalq qurumlar hədəflərini dəqiq qurur, müəyyən edir, buna uyğun da müvafiq fəaliyyət gerçəkləşdirilir. Bunun üçün o qədər də vaxtlarını sərf etmirlər. Çünki əvvəlcədən hər şeyi planlı şəkildə hazırlayırlar. 2.9 milyard dolların beynəlxalq "camaşır-xanalarda" yuyulması məsələsinə gəlincə, bu, gerçəkdən də saxta faktlarla doldurulmuş bir məlumatdır. Əsl həqiqətdə məsələnin əsas bazasına qa-

Sorosun adı bugünlərdə ona görə çəkilmişdi ki, o, valyuta ehtiyatlarımızın bir hissəsini öz fondları ilə yönləndirmək, onları koordinasiya etməyə cəhdlər göstərirdi. Burada 3-4

hət kimi ortaya qoymamalıdır. Amerika dünyada ən nəhəng ölkələrdən biri sayılır. Amma hər il 10-12 milyard dollar öz nüfuz dairəsinin genişlənməsinə, müxtəlif ölkələrə qarşı fə-



aliyyətə pul xərcləyir. Təkcə Türkiyədə 20 milyon dollardan artıq vəsait qoyulur. Belə olan təqdirdə Azərbaycan niyə bu vəsaiti ayırmamalıdır? Bu məsələnin kökünə gedincə saxtakarlıqlar və məsələnin kökündə duran maraqlar, çirkli niyyətlər üzə çıxır. Hesab edirik ki, Helsinki Komissiyasında və digər yerlərdə aparılan müzakirələr ölkəmizi beynəlxalq qurumlardan təcrid etmək, sonrakı dövrlərdə ağır şərtlərlə, sanksiyalar tətbiq etməklə öz qüvvələrini höku-

## "ABŞ hər il öz nüfuz dairəsinin genişlənməsinə 10-12 milyard dollar pul xərcləyir"

ytısaq, məsələnin əsas mahiyyəti budur ki, bir şəxs əlində 16 min ədəd bank kart çekləri ilə bağlı məlumatı Danimarkanın hansısa bir mətbu orqanına təqdim edib. Bu materialla tanış olanda görürsən ki, bir əl boyda yazıdır. Orada göstərilir ki, müxtəlif avadanlıqların alınmasına fərqli rəqəmlərlə pullar keçirilib. Sonrakı günlər ərzində Avropada məlum yüz jurnalistin birləşdiyi o şəbəkə tərəfindən bu materialların götürüldüyü, ora da Xədicə İsmayılın guya daxili araşdırmaları ilə qoşulması fonunda Britaniyanın mətbuat orqanında və digər yerlərdə məlumatlar getməyə başlayıb. Helsinki Komissiyasındakı dinləmələr də onu sübut edir ki, burada əsl həqiqətdə bir neçə qüvvənin maraqları birləşir".

**Deputat bölgə dövlətlərinin burada əlinin olması barədə müdhiş iddia irəli sürdü:** "Məlumatların onu deyir ki, həmin informasiya kütlələrini bir araya gətirən, onun üzərində xüsusi hekayət formalaşdırılan mərkəzlər təkcə Qərbdə deyil, eyni zamanda ayrı-ayrı bölgə dövlətlərinin müxtəlif kəşfiyyat strukturları da burada maraqlı olurlar. Azərbaycanı cilovlamaq, xarici siyasətini ələ almaq, ölkənin iqtisadi sərvətlərindən pay götürmək istəyirdi. Digər tərəfdən, Corc

qüvvə eyni nöqtədə çalışır. Müxtəlif şəxslər gedib xarici ölkələrdən avadanlıqlar alıbsa, orada işgüzar fəaliyyət aparılırsa, bunun Azərbaycan dövlətinə nə aidiyyəti var? Əgər Qərbin siyasətçilərini ələ almaq lazım gəlsəydi, o zaman ölkəmiz əleyhinə qətnəmələr niyə qəbul edilirdi? Ən əsası, lobbicilik fəaliyyətini bizmi kəşf etmişdir? Amerikanın idarəetmə fəlsəfəsini mənimsəməyiblər? Görmürük ki, orada dostluq qrupları hansı kriteriyalarla formalaşır? Çox yaxşı xatırlayıram ki, kifayət qədər oxunaqlı qəzet olan "Yeni Müsavat"a bir Amerika ermənisi müsahibə vermişdi. O deyirdi ki, azərbaycanlılar Xocalı soyqırımını ilə bağlı gəlib Amerika və Qərbdə təbliğat aparmaq istəsələr, bizimlə də müqavilə bağlasınlar, biz məmnuniyyətlə onların irəli sürdükleri tezisləri, materialları yaymaqda kömək edirik, onların xeyrinə addımlar atırıq. Təsəvvür edin ki, lobbicilik bu qədər geniş müstəvidədir. 2.9 milyard dollar vəsaitlə bütün Avropa Parlamentini, Avropa Şurasını satın almaq olardı. Reallıqda bunlar baş verməyib. Parlamentdə təklif etmişdim ki, Azərbaycan öz mənafeələrini beynəlxalq aləmdə qorumaq üçün müxtəlif vəsaitlər ayırmalıdır. Kimsə bunu qəba-

mətdə yerləşdirməklə, şərikli idarəetmə niyyətləridir. Ukraynadakı modeli hər kəs gördü. Dedilər ki, Kiyevin meri dünyada öz yumruqları ilə nüfuz qazanmış Kliçko olmalıdır. Pyotr Poroşenko isə seçkilərə gəlməlidir. İndi də Saakaşvili meydana çıxarılıb. Bütün ssenarilər, planlar Qərb paytaxtlarında cızılır. Ölkəmiz əleyhinə olan planları da hər kəs görməlidir. Kimsə düşünər ki, bu ən çox iqtidar əleyhinədir, yanlış fikirdir. Bu günlər ərzində erməni mediasını izləyənlər görürlər ki, informasiya meydanında necə cəsərləniblər. Sanki Qarabağda aprel döyüşlərində aldığı zərbələrə informasiya zərbələri ilə cavab vermək istəyirlər. Düşünür ki, sanksiyalar tətbiq olunsa, Azərbaycan aidiyyəti qurumlardan çıxarılsa, Qarabağdakı separatçıların işi asan olacaq. Bu dinləmələr birtərəfli monoloqlardır. Ölkəmizin mövqeyi orada ifadə olunmur. İstənilən qüvvəyə bu məsələnin saxta olduğunu sübut edə bilərik. Belçikadakı səfirimiz, hörmətlə yanaşdığım Fuad İsgəndərov bu məsələlərlə bağlı beynəlxalq medianın birində öz mövqeyini dilə gətirmişdi. Görünən budur ki, bir neçə ölkədə fəaliyyəti getirib hakimiyyət əleyhinə bir işə çeviriblər".

□ Cavansir ABBASLI

**S**on vaxtlar Qərbdən ölkəmizə qarşı təzyiqlər güclənib. Bu basqılar durmadan artır. Maraqlıdır ki, bu cür davranış Azərbaycanın Avropa ilə əlaqələrini daha da yaxşılaşdırmaq üçün yürütdüyü siyasət dövrünə təsadüf edir. Sanki Qərbdə rəsmi Bakının Avropa ilə əlaqələrinin yaxşı olmasını istəməyən qüvvələr var.

Bu istiqamətdə gedən müzakirələr də getdikcə çoxalır. Təzyiqlərin səbəbləri və arxasında duran niyyətlərlə bağlı ümumi bir fikir yoxdur. Amerika başda olmaqla, Qərb dairələrinin doğrudan da ölkəmizdə demokratiya və insan haqlarının bərqərar olması istəyinə inananlar da var, Qərbin belə vasitələrdən yararlanıb Azərbaycana qarşı təzyiqlər mexanizmlərini işə saldığını düşünənlər də. Bu cür təzyiqlərin arxasında duranlarla bağlı da ən müxtəlif mövqelər var.

Azərbaycanın Belçikadakı səfiri Fuad İsgəndərov "EurActiv" fondunun saytına verdiyi sensasion müsahibəsində bu məsələyə də toxunub. Səfir bildirib ki, Bakıya bu hücumları Avropa yox, başqa oyunçular təşkil edir: "Biz Avropaya yaxın olduqca, daha çox tənqid eşidirik. Bir çox hallarda bu tənqidlər sünidir. Və biz bilir ki, bu tənqidlərin arxasında kimlər dayanır. Biz Avropaya yaxın olmaqda maraqlıyıq, ancaq bəzi qüvvələr bu inkişafın, bu hərəketin qabağını almaq istəyir. Azərbaycan bu il Avropa Birliyi ilə 3 ayda 5 danışıq prosesinə təkən verib.

Bu tənqidlər, dediyim kimi, bir çox hallarda sünidir və məqsədi Azərbaycanın Avropa Birliyi ilə münasibətlərini korlamaqdır, siyasi qərarları ən azı təxirə salmaqdır".

Səfir hesab edir ki, bu təzyiqləri Azərbaycanın Avropaya yaxın olmasını, Azərbaycanın Avropanın bir hissəsi olmasını istəməyənlər edir.

**F.İsgəndərov daha sonra deyir:** "Biz Avropa Birliyinə yaxın olduqca həmin tənqidlər kəskinləşir. Bu hücumlar Avropa Birliyi qurumlarından gəlir, başqa oyunçulardan gəlir. Bu qüvvələrin məqsədi Azərbaycanın, necə deyərək, Avropa dəyərlərinə uyğun gəlməyən müsəlman-barbar imicini yaratmaqdır. Belə ölkə ilə danışmaq belə lazım deyil. İkinci məqsəd odur ki, biz Ermənistanla beynəlxalq qanun çərçivəsində danışıq. Beynəlxalq qanunlar ölkənin ərazi bütövlüyünü, suverenliyini nəzərdə tutur. Bunu necə dəyişmək olar? Ona görə də qarşı tərəfi korrupsioner, davranışı bilinməyən, barbar kimi təqdim etməyə çalışır-

lar".

**Politoloq, deputat Elman Nəsirov bildirdi ki, Qərbin müəyyən dairələri tərəfindən Azərbaycana qarşı dəfələrlə belə təzyiqlər olub:** "Bu cür təzyiqlərin hədəfinə çevrilməmiş. Xüsusilə çox mühüm tədbirlərə ev sahibliyi edərkən belə təzyiqlərin artdığını şahidi oluruq. Bir qədər də açığını desək, Azərbaycan mü-

Azərbaycan 35-ci, İndoneziya 36-cı yerdədir. Şimal qonşumuz olan nəhəng Rusiya 38-ci sıradadır. Hindistan kimi böyük dövlət 40-cı yerdə qərarlaşıb. 20-likdə böyük mövqelərə sahib olan İtaliya 43-cü yerdədir. Türkiyə kimi böyük dövlət də 53-cü yeri tutur. Bunların hamısını onlar analiz edirlər. Yaxşı başa düşürlər ki, bu gün Azərbaycan

ci səbəb onunla bağlıdır ki, ölkə prezidenti cənab İlham Əliyev müstəqil daxili və xarici siyasət həyata keçirir, beynəlxalq təşkilatların, dövlətlərin diktəsi altında hərəkət etmir, öz millətinin, dövlətinin mənafeyinə uyğun siyasət aparır. Nəticədə bizdə səfərbər olunmuş, iqtidarla xalqın hakimiyyət birliyi formalaşır. Qərb də bunu həzm edə bil-

# Qərbdən gələn təzyiqlərin pərdəarxası - demokratiya oyunu, yoxsa...

## Elman Nəsirov: "Bizi hədəf seçirlər"



hüm uğurlara imza atarkən bu təzyiqlərin əmsalı daha da yüksəlməyə başlayır. Bu gün ölkəmizə qarşı hətta Avropa Şurasının rəhbərliyi səviyyəsində təzyiqlər artmağa başlayıbsa, məntiqli olaraq belə nəticəyə gəlmək olar ki, onlar Azərbaycanın yeni-yeni nailiyyətlərinin şahidi olublar. Görürlər ki, çox da böyük olmayan bir müsəlman ölkəsi dünya siyasətində çox böyük çəkiyə malikdir. Onlar bunu çox qısqançlıqla qarşılayırlar. Onu da görürlər ki, Dünya İqtisadi Forumu 2017-18-ci illərin qlobal iqtisadiyyatın rəqabət qabiliyyətini müəyyən edərkən Azərbaycanı 35-ci yerdə qərarlaşdırıb. İki pillə də mövqeyimiz güclənib. Bu faktın özü onların yuxusuna haram qatıb. Həm də onun şahidi olurlar ki, Azərbaycan dünyanın böyük 20-iyinə daxil olan ölkələri hətta üstələyib. Məsələn, dünyanın əhali baxımından ən böyük müsəlman ölkəsi İndoneziyadır.

bu uğurlara imza atırsa, sabaq yeni uğurları qazanacaq. Düşünürlər ki, müxtəlif yollarla bu inkişafın qarşısını alsınlar. Bu halda onlar "Axilles dabanı" axtarırlar, Uydurma ittihamlar səsləndirir, müxtəlif ölkələrdə siyasi rejimləri dəvirmək üçün təbii etdiklərini işə salmağa çalışırlar. Nəticədə insan hüquqlarının olmaması, siyasi məhbusların olduğu kimi ittihamlar səsləndirirlər. Dəfələrlə şahidi oluruq ki, böyük dövlətlər öz geosiyasi maraqlarını həyata keçirmək üçün insan hüquqlarından bir alət kimi istifadə ediblər. İraq, Suriya, Liviya, Misir kimi dövlətlərdə bunu görmüşük. O yerlərdəki "Ərəb baharı"ni həyata keçiriblər, məlum olur ki, o yerlərdə əsas həyata keçirdikləri üsul bunlar olub. Bir çox hallarda da guya onlar demokratiya yaradırlar. Biz də indi eyni vəziyyətlə üz-üzə qalmışıq".

**Deputat təzyiqlərin səbəblərinə də toxundu:** "Birin-

mir. Buna görə də bizi hədəf seçirlər. İkinci səbəb isə budur ki, Azərbaycan müsəlman ölkəsidir. Həmin islamofob qüvvələrin Avropada getdikcə əhatə dairələri genişlənməkdədir. Hətta bir sıra yerlərdə hakimiyyətə gəlməyə iddialıdırlar. Bu qüvvələr heç bir halda həzm edə bilmirlər ki, Azərbaycan adlı bir müsəlman ölkəsi İslam adında dünyada formalaşdırmaq istedikləri terrorçu planını alt-üst edir. Azərbaycan İslamın bir sülh dini olduğunu bütün dünyaya bəyan edir. Multikulturalizmin ən mühüm mərkəzlərindən birinə çevrilmişik. Azərbaycanda müxtəlif dirlərə sitayiş edənlərin necə harmonik ailə kimi yaşadığını dünyaya nümayiş etdiririk. Bu reallıq onların yuxularını ərşə çəkir. Bunların hamısı bizə gün kimi aydın məsələlərdir. Bu gün bizi həm də ona görə hədəf seçirlər ki, Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli prosesində diplomatik və hərbi üstünlük əldə edib. Bu isə ermənipərəst qüvvələrin çox ciddi narahatlığına səbəb olub. Ölkəmizə qarşı yalan iftiralara dolu böhtanlar irəli sürməklə çalışırlar ki, beynəlxalq aləmdə tutduqumuz güclü mövqeyi zəiflətsinlər, Azərbaycana beynəlxalq aləmdə yanaşılacaq etibarlı tərəfdaş mövqeyimizə kölgə salsınlar. Bunu etmək üçün də çox fikirləşməliyə. Çünki müxtəlif ölkələrə qarşı etdikləri ənənəvi üsullar var, həmin ölkələri insan hüquqlarını pozmaqda ittiham etmək. Bu, onların ənənəvi silahıdır. Onların yalanlarına xalqımız inanmır. Niyətlərinin ölkəmizdəki sabbitliyi pozmaq olduğunu da hər kəs bilir. 90-cı illərdə həmin qüvvələrin hansı niyyətləri güdüklərini yaxşı görmüşük. Bu sabbitliyi göz bəbəyi kimi qorumaq əsas vəzifələrimizdən biridir. Bu yolda xalqımız monolit birlik nümayiş etdirir".

□ **Cavanşir ABBASLI**



## ATƏT PA-nın İpək Yoluna Dəstək Qrupuna daha 3 ölkə qoşuldu

Azay Quliyevin rəhbərlik etdiyi qurum Azərbaycan və Çinin birgə təşkilatçılığı ilə Bakıda konfrans keçirilməsinə dair qərar verdi



**O**ktabrın 4-də Andorrada ATƏT PA-nın İpək Yoluna Dəstək Qrupunun (Silk Road Support Group of the OSCE PA, SRG) ilk iclası keçirilib. Bu haqda SRG-nin katibi Mirkamal Əlizadə məlumat verib.

Iclası giriş sözü ilə açan qrupun rəhbəri və ATƏT PA-nın vitse-prezidenti Azay Quliyev gündəlikdə duran məsələləri diqqətə çatdırıb və bu ilin iyulun 8-də Minskə keçirilən təsis yığıncağından sonra görülən işlərə əlaqədar məlumat verib. Üzv ölkələr SRG-nin əsasnaməsinə əlavə və dəyişikliyin yalnız konsensus yolu ilə edilməsi haqqında razılığa gəliblər. Bundan başqa, Avstriya, Polşa və Makedoniyanın ATƏT PA-nın İpək Yoluna Dəstək Qrupuna üzvlüyü haqqında müzakirlərinə baxılıb və yekdilliklə həmin ölkələr qrupun üzvlüyünə qəbul edilib.

Azərbaycan və Çinin birgə təşkilatçılığı ilə Bakıda "Bir kəmərlər bir xətt layihəsinə" həsr olunan beynəlxalq konfransın keçirilməsi haqqında qərar qəbul edilib. Tədbirin tarixi, gündəliyi və iştirakçıları haqqında məlumatın qısa müddət ərzində hazırlanıb üzv ölkələrə göndərilməsi qrupun katibliyinə tapşırılıb. Bundan başqa, Gürcüstan nümayəndə heyətinin üzvü Corc Tseretelinin SRG-nin növbəti tədbirinin Gürcüstanda hökumət nümayəndələrinin iştirakı ilə keçirilməsi haqqında irəli sürdüyü təşəbbüs də dəstəklənib.

Iclasda çıxış edən Milli Məclisin sədr müavini, ATƏT PA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinin başçısı Bahar Muradova Bakıda keçiriləcək "Bir kəmərlər bir xətt layihəsinə" həsr edilən konfransın əhəmiyyətini vurğulayıb və iştirakçıları Azərbaycan parlamenti adından tədbirin yüksək səviyyədə təşkil olunacağına əmin edib.

Iclasda söz alan Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Parlament Assambleyasının baş katibi Aşef Hacıyev təmsil etdiyi qurumun SRG ilə əməkdaşlıqda maraqlı olduğunu bildirib və 2018-ci ildə İstanbulda birgə tədbirin keçirilməsini təklif edib. Təklif səsə qoyularaq qəbul edilib.

Sonda SRG-nin loqosu, saytı, twitter hesabı və videoçarxı nümayiş etdirilib.

Xatırladaq ki, ATƏT PA-nın İpək Yoluna Dəstək Qrupu bu ilin iyul ayının 8-də Azərbaycanın millət vəkili Azay Quliyevin təşəbbüsü ilə ATƏT PA-nın Minskə keçirilən yay sessiyası çərçivəsində təsis edilmişdir. Bu təşəbbüs 17 ölkə - Albaniya, Azərbaycan, Belarus, Bosniya və Herseqovina, Bolqarıstan, Xorvatiya, Gürcüstan, Qırğızıstan, Monqolustan, Monteneqro, Rumıniya, Serbiya, İsveçrə, İspaniya, Tacikistan, Türkiyə və Ukrayna tərəfindən dəstəklənmiş və qrup həmin ölkələrin ATƏT PA-dakı nümayəndə heyətlərinin imzası ilə rəsmən yaradılmışdır.

Avstriya, Polşa və Makedoniyanın qrupa daxil olması ilə SRG-yə üzv ölkələrin sayı 20-yə çatmışdır.



## Akustik silah

**Zamin Hacı**  
 zaminhaci@gmail.com

"Çalxalandıqca, bulandıqca zaman nehrə kimi, Yağı yağ üstə çıxır, ayranı ayranlıq olur!"

(Mirzə Ələkbər Sabir)

**A**merikalılar Kubadakı səfirlikdən xeyli işçini - 60 faizini - evakuasiya ediblər. Viza verilməsi isə tamam dayandırılıb. Ehtimala görə, Fidel Kastro irsinin davamçıları orada yankilərə qarşı nəse akustik silah işlədiblər, bunun nəticəsində əməkdaşların başı ağrıyıb, qulaqları isə... kar olubdur.

Sən demə, belə bir şey var imiş. Mitingləri-filanı dağıtmaq üçün səs bombaları olduğunu bilirdim, ancaq akustik silahın bu dərəcə təkmilləşməsinə ilk dəfə oxudum. Qıraqdən, heç kim eşitmədən hansısa dalğalarla insanın eşitmə mərkəzinə, qulaq membranına bu cür təsir etmək... İnsanlar hər cür pis şeylər düzəldirlər.

Eyni zamanda dərhal ağıma gəldi ki, bəlkə bu akustik silahı bizim 10 milyon camaatımıza hardansa, haçansa, kimlərsə tətbiq edibdir. O üzündən nəinki bir-birimizi, heç özümüzün səsimizi də eşidə bilmirik. Ölkə ağzını açıb-yuman balıq-adamlarla doludur. Sanki bizi Xəzərin sahilinə atıb gediblər, çabalayıq uzun illərdir, heç yana çıxmırıq.

İşiq silahıyla gözümüzü kor ediblər, çörək və arvad-uşaq silahıyla (bu bizim milli silahdır, başqa heç yerdə yoxdur) ağzımızı yumublar. 3-4 "dəlidən" başqa nə danışan var, nə gören, nə də eşidən. Bu "üç meymun" oyununda hara qədər gedəcəyik, məlum deyil.

Srağagün "Evronyus" telekanalında təsadüfən baxdığım xəbər üreyimi ağrıtdı. Avropanın hansısa ölkəsində mühacir düşərgəsində tədbir keçirilirdi. Kimsə ora qonaq gəlmişdi, aparıcı dedi: "İndi də qonağın şərəfinə mahnı və rəqs yarışması olacaqdır, Suriyadan, Əfqanıstandan, Azərbaycandan gələn qaçqınların uşaqları öz məharətlərini göstərəcəklər". Uşaqlara diqqətlə baxmaq istədim, bəlkə hansısa tanışın uşağını görərdim fikri ilə. Görmədim - eynəyim uzaqda qalmışdı. Gedib götürməyə də həvəs olmadı. Lap tutaq ki, orda kimisə tanıdım, bundan nə mənə olacaq? Azərbaycanın adının o cür yerlərlə yanaşı çəkilməsi, vətəndaşlarımızın ayağı yer tutanının qaçması bizi utandırmalıdır. Di gəl, heç kim utanmır. Başımızı dik tutub, qürurla, məğrur şəkildə qaçırıq. Necə deyirlər, nə olsun qaçqınıq, qaçqın bəyəm tank sürməlidir?

Ölkədə ən pis cinayətlərdə adı hallanmış bir general məhkəmədə son sözündə deyir ki, onu özünü öldürmək həddinə çatdırmaq istəyirdilər, ancaq zəif adam olmadığından bunu etməyib. Deyir, istintaq mənimlə elə davranırdı ki, ya hər şeyi danışım, ya da özümü öldürüm. Buyurun. Bu da milli dilemmamızın həyatda növbəti təsdiqi faktı. Ya hər şeyi danışmalısan, ya da özünü öldürməlisən. Sanki üçüncü yol yoxmuş. Ümid edək general hər şeyi danışmışdır. Yoxsa "məni də öldürdülər" anekdotu yaranır.

Bəzi deputatları isə qəflətən kərə yağının qiyməti narahat etmişdir. Yağlı yeməyin cana ziyanı dövlət səviyyəsində elan olunubdur, bu haqda efirə də veriliş gedibdir, bəyəm deputat yoldaş bunu bilmir? Ziyanlı şey baha olmalıdır. Bu, bizim dövlət siyasətidir. Siqaret kimi, kərə yağına aksiz vergisi də qoymalıyıq. Yağ qutularına piylənmədən ölənlərin şəkillərini yapışdırmalıyıq. Səhiyyə Nazirliyi də öz işinə biganə yanaşır. Hanı "Kərə yağı sizin sağlamlığınıza zərərli" elanı? Hanı "18 yaşdan aşağı şəxslərə kərə yağı satışı qadağandır" cümləsi? Deputatı isə tənqidçi danışmalarına görə cəzalandırmaq da olar. Məsələn, yağın kəsmək lazımdır. (Bu yazıda yağın az olmasının səbəblərini də ümidvaram hörmətli oxucular anlamışdır. Bir müddət belə qupquru yazılar verməyə məcburuq. Zelandiyadan gəmi gəlir, onu gözləyirik).

## Postsovet məkanındakı separatçı siyasət Avropaya "transfer" edir

**I**raq Kürdistanının ardınca İspaniyanın Kataloniya bölgəsində keçirilmiş qalmaqallı referendumdan sonra Avropada, Avropa Birliyində yeni, gərgin bir situasiya yaşanır. Bu da Birlik ölkələrində separatçılıq dalğasının daha da genişlənməyindən dolayı narahatlıqla bağlıdır. Çünki təşkilata bir çox üzv dövlətlərin ərazisində analoji separatçılıq ocaqları az deyil.

Separatizm isə istənilən dövləti daxildən zəiflədən bir hərəkətdir - o dövlətin daxili dayaqları nə qədər güclü olsa belə. Üstəlik, həmin separatizmə xarici dəstək də varsa, vəziyyət daha da qəlizləşir. Kataloniya təmsalında məhz bu amil də rol oynayır. Özü də gizli-açıq dəstək hardan gəlsə yaxşıdır? Artıq təsdiqləndiyi kimi, son vaxtlar əli ABŞ-dən tutmuş, Avropaya qədər keçirilən səsvermələrə "çatan" Rusiyadan.

Əksər analitiklərə görə, Kreml, prezident Putin bu yolla, yeni Avropa Birliyi ölkələrini daxildən zəiflətməklə, onların arasında nifaq yaratmaqla təşkilatı dağıtmaq və ya zəiflətmək, bu yolla da özünə qarşı 4 ildir Kırma görə tətbiq edilən sanksiyalardan qurtulmaq niyyəti güdür. Yeni bəlli olur ki, Rusiya postsovet məkanında 26 ildir yürütdüyü separatizmə dəstək siyasətini indi də Avropaya qarşı tətbiq edib öz geosiyasi maraqlarını təmin etmək xətti götürüb.

Vaxtilə yazdığımız kimi, bu, əslində Kremlin "B planı"dır. Yeni guya konfliktlərin Moskvaya dəxli yoxdur, amma onun Rusiyasız həlli də, faktiki, mümkün olmur. "A planı" isə birbaşa işğal-ilhaq planıdır ki, Rusiya bunu Abxaziya, Cənubi Osetiya və Krim təmsalında artıq əyani nümayiş etdirib.

\*\*\*\*\*

Bu arada Rusiyanın kifayət qədər yüksək çinli rəsmisinin - Rusiya Federasiya Şurası Beynəlxalq Əlaqələr Komitəsinin sədri Konstantin Kosaçevin Kataloniyada ötən bazar günü keçirilmiş referendumdan dərhal sonra verdiyi və əfsus ki, diqqətdən yayınan açıqlaması yada düşür. Bir neçə səbəbdən onu yada salmaqın xüsusi yeri var.

**Kosaçev deyib:** "İspaniya mərkəzi hökuməti katalonlarla dialoqa getməlidir. Əgər İspaniya hökuməti əvvəlki kimi katalonları separatçı saysa, tərəflər arasında konflikt dərinləşəcək. Eyni formada öz müqəddəratını müəyyən etmək haqqına Dağlıq Qarabağ, Dnestryanı, Abxaziya və Cənubi Osetiya xalqları malik olublar. 80-ci illərin sonu, 90-cı illərin əvvəllərində Dağlıq Qarabağ, Dnestryanı, Abxaziya və Cənubi Osetiyaya münasibətdə hərbi güc tətbiq edilib.

**1.** İspaniyadakı və Avropa Birliyinin digər demokratik ölkələrində Kremlin separatizm dalğasında maraqlı olduğunu və hətta bunda barmağı olduğunu parlaq sübutu kimi;

**2.** Postsovet məkanındakı etnik-ərazi münaqişələrinin, o sırada Dağlıq Qarabağ məsələsinin arxasında da Rusiyanın dayandığının növbəti təsdiqi və Bakıya da təhdid və xəbərdarlıq mesajı kimi ("Sizi də Gürcüstanın gününə salarıq");

**3.** Belə bir təhdidə bəyanatın Rusiyanın hansısa müstəqil politoloq və ya siya-



## Kremlin "B planı" - Bakıya yenə "barmaq silkələndi"...

"Barıt çəlləyi" üstündə qərar tutan Rusiyanın yüksək çinli rəsmisinin separatizmə açıq dəstək bəyanatı arxasındakı Azərbaycana təhdid mesajı təsadüfdürmü? Kataloniya Qarabağ, Cavaxetiya deyil, amma...

geridönülmez etdi. Bu məsələni Kişinyov və Bakıda da xatırlamalılar. Nə qədər ki, gec deyil, İspaniya və digər analoji problemlərlə üz-üzə qalan ölkələr cəld şəkildə xatırlamalılar ki, öz xalqı ilə savaşı dövlətin möhkəmlənməsi çox, onun süqutu ilə nəticələnməkdir. Dövlət öz vətəndaşları ilə danışmağı bacarmalıdır. Bunu bizim Rusiyada etdiyimiz kimi etmək lazımdır".

**Əlbəttə ki, bu yerdə cənab Kosaçevə "Elə isə nədən müstəqillik istəyən və bunu referendumla təsdiqləmiş çəçen xalqını 90-cı illərin əvvəllərində qan gölündə boğdunuz" sətir sualını vermək də olardı. Amma nə faydası? Rusiya nə vaxt öz gözündəki tirləri görüb ki?**

**İstənilən halda Rusiya rəsmisinin yuxarıdakı əsl mənada tənqidçi bəyanatı onun hansı dövləti təmsil etməsi nəzərə alınaraq, üç aspektdən xüsusi diqqət çəkir:**

**1.** İspaniyadakı və Avropa Birliyinin digər demokratik ölkələrində Kremlin separatizm dalğasında maraqlı olduğunu və hətta bunda barmağı olduğunu parlaq sübutu kimi;

**2.** Postsovet məkanındakı etnik-ərazi münaqişələrinin, o sırada Dağlıq Qarabağ məsələsinin arxasında da Rusiyanın dayandığının növbəti təsdiqi və Bakıya da təhdid və xəbərdarlıq mesajı kimi ("Sizi də Gürcüstanın gününə salarıq");

**3.** Belə bir təhdidə bəyanatın Rusiyanın hansısa müstəqil politoloq və ya siya-

setçisi (məsələn, Vladimir Jirinovski) tərəfindən deyil, məhz Moskvanın yüksək rütbəli rəsmisi tərəfindən səslənməsi kimi.

O üzündən rəsmi Bakının, ilk növbədə də bizim XİN-in Rusiya yetkilisinin bu sərəm bəyanatına münasibət bildirməsi çox vacib idi. Rusiya tərəfindən izahət da istənilə bilərdi. Çünki bu, Rusiyanın baş diplomatı Sergey Lavrovun "Qarabağda müharibə Azərbaycanın daxili işi deyil" kimi məlum avantürist bəyanatından mahiyyət etibarilə heç nə ilə fərqlənmir və özündə Azərbaycana qarşı "barmaq silkələməsi" anlamını verir.

\*\*\*\*\*

Heç təsadüfi deyil ki, bu arada Moskva Azərbaycanın qərbə (həm siyasi, həm də coğrafi mənada) əsas qapısı sayılan, AB və NATO-a birmənalı inteqrasiya kursu götürmüş, "ipə-sapa yatmayan" Gürcüstanı daxildən qarşıdırmaq səyləri artırıb. Söhbət son günlər erməni əhalinin kompakt yaşadığı Cavaxetiya bölgəsindən gedir.

Musavat.com-un gürcü qaynaqlarına istinadən verdiyi xəbərə görə, bu dəfə narazılıq erməni kəndlərinin birində, köhnə kilsə ərazisində erməni "xaçkarı" (xaçı) ucaltmaqla bağlı yaranıb. Ancaq gürcü polisi buna imkan verməyib. Polisi və sakinlər arasında yaralanmalar var.

Ancaq güc tətbiqi əsaslıdır. Çünki çoxdan məlumdur ki, ərazilərin "erməniləşdiril-

məsi", yaxud mənfur qonşuların "sürünən işğal" elə bu "xaçkar"lardan başlayır. Olayla bağlı Gürcüstanda tanınmış erməni xadimi, 2009-cu ildə tənqidçi çağırışları və qanunsuz silah saxlamasına görə həbsdə yatmış Vaaq Çaxalın xüsusi bəyanat verərək, rəsmi Tiflisə hədələyib.

Onu da yada salaq ki, neçə aydır Gürcüstanla Ermənistan arasında yeni səfirə bağlı qalmaqal da yaşanır. Xəbər verdiyimiz kimi, Tiflis Rusiyanın adamı saydığı yeni səfir Sergey Minasyanı qəbul etməyib və ona aqreman vermək istəmir. İstisna deyil ki, Moskva həm də bu gərginlikdən yararlanaraq, Cavaxetiya əhalisini Tiflisə qarşı qaldırmağa çalışır.

\*\*\*\*\*

Nəhayət, diqqətə onu da çatdıraq ki, Azərbaycandan Avropa bazarlarına istiqamət-lənən iri neft-qaz kəmərləri, habelə tezliklə işə düşəcək Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu ermənilər yaşayan bölgənin yaxınlığından keçir - hansı layihələr ki, əslində Rusiyanın da regiondakı iqtisadi-energetik maraqları ilə ziddiyyət təşkil edir, Azərbaycanla Gürcüstanın Kremlə geosiyasi əsilliyini minimuma endirir. Eyni zamanda işğalçı Ermənistanın - Rusiyanın bölgədəki əsas forpostunun blokadasını daha da ağırlaşdırır.

"Erməni kartı"nın təzə qi-yafədə işə salınmasına təc-cüblənməyin yeri qalmır...

□ Analitik xidmət



**Ö**tən ayın sonlarında ABŞ Senatı dövlət katibinin Avropa və Avrasiya işləri üzrə yeni köməkçisinin namizədliyini təsdiq etdi. Nəticədə bu postda məşhur Viktoriya Nulandı Ues Mitçell əvəzlədi.

Bununla bağlı ilkin məlumatı yayan virtualaz.org ABŞ-ın, o cümlədən, Azərbaycanla münasibətlərini formalaşdıracaq bu adamın kimliyi və hansı mövqenin sahibi olması barədə araşdırma apararkən maraqlı məqamları vurğulamışdı. "Rəngli inqibalların xaç anası" kimi tanınmış xanım Nulandın yerinə təyin olunan Mitçellin fəaliyyətinin nə vaxt etdiyi barədə müxtəlif təxminlər var.

Qeyd olunur ki, cəmi 30 yaşı olan Ues Mitçell həmin vəzifəyə təyin olunana qədər mənzil-qərgahı Vaşinqtonda və Varşavada yerləşən Avropa Siyasətinin Analizi Mərkəzinin (CERA) rəhbəri olub. O, Amerikanın iri neft şirkətləri ilə yaxın əlaqələrə malikdir və Rusiyaya qarşı daha sərt siyasətin tərəfdarıdır.

ABŞ-la danışıqlara cəlb olunmuş Ukrayna mənbələri qeyd edirlər ki, Mitçell Rusiyaya qarşı sanksiyaların gücləndirilməsi və Ukraynaya döyüş silahları verilməsi ideyasının qatı tərəfdarlarındanır. Həblə gözlənilir ki, yeni postda o, Baltiyanı regionda, Polşa və Finlandiyada "rus təhdidi"inə qarşı millətçi və yarımhərbi birləşmələrin yaradılmasına dəstəkdə israr edəcək. Mitçellin Moldovada Rusiya təsirlərini azaltmaq üçün xüsusi missiyanı üzərinə götürəcəyi, Bolqarıstanın rusiyayönümlü prezidenti Rumen Radayevlə bağlı işləyəcəyi, Macarıstanda rusiyameylli baş nazir Orbanın hakimiyyəti ilə qarşılıqlı münasibətlərə xüsusi fikir verəcəyi gözlənilir. Düzdür, Mitçellin məktubunda Azərbaycandan bəhs olunmur. Hətta Azərbaycan ərazilərinin işğalına da toxunulmur. Lakin müşahidəçilər hesab edirlər ki, ABŞ dövlət katibinin yeni köməkçisi Azərbaycanı Amerikanın təsir sferasına qayıtmaqda kömək göstərməyə çalışacaq. Bu zaman boru kəmərləri layihəsi və Dağlıq Qarabağ münacişəsi ilə bağlı təkliflərdən istifadə edəcək.

Virtualaz.org da yazıb ki, Mitçell CERA-ya rəhbərlik edərkən Cənubi Qafqazda ABŞ-ın təsirlərinin gücləndirilməsinin vacibliyi haqda analitik hesabatlar hazırlayıb. Tamamilə aydındır ki, ABŞ-ın Azərbaycanda nüfuzunun artmasına ancaq Vaşinqtonun Qarabağ münacişəsinin həllinə yönələn güclü səyləri imkan yarada bilərdi. Bu baxımdan, gözləmək lazımdır ki, nüfuzlu amerikalı stratejin Dövlət Departamentində Azərbaycanın da yerləşdiyi region üzrə siyasətin formalaşdırılmasına cavabdeh şəxs postuna geti-

rilməsi Vaşinqtonun Qarabağ məsələsindəki siyasətinə hansı təsirləri göstərəcək. Ancaq son zamanlar Qərbin Azərbaycana artan təzyiqlərini, ABŞ Senatında Azərbaycandan olan məmurlara qarşı sanksiya qərarlarının müzakirəsi fonunda bu təyinat diqqət çəkir.

irəsini artırmaq üçün siyasət baxışları ilə tanınır, Rusiyanın nüfuzunu salmaq üçün və onun supergüc olmaması üçün cənab Trampa Avropada nüfuz sahibi olmaq üçün ilk növbədə Rusiyayı çökdürmək istiqamətində məsləhətlər verir. Həmçinin Obamanın Polşada və Estoniyada

di, "Maydan" hərəkatına dəstək verdi. Vaşinqtonun və Nulandın Ukraynada məqsədi ruspərəst Yanukoviçi devirib yerinə qərbpərəst qüvvələri hakimiyyətə gətirmək idi. Vaşinqton və Nuland eyni fəaliyyəti Azərbaycanda həyata keçirmirdilər. Nuland Kiyevlə yanaşı, Bakıya da gəlmişdi. Nu-

**"Vaşinqtonda yaxşı dərk edirlər ki, əgər Azərbaycanda sabitlik pozulsa..."**

Viktoriya Nulandı əvəzləyən Ues Mitçell ABŞ-ın hansı planlarını həyata keçirəcək? - ekspertlərdən ilginclik açıqlamalar



**Politoloq Hikmət Hacızadənin** sözlərinə görə, hələ ki Tramp və onun dövlət katibi "rəngli inqilab"lara qarşı olduğunu bəyan edib. "Rəngli inqilab"lardan başqa, Avropa və Avrasiyada iş çoxdur. Əsasda Şimali Koreyadır.

Ancaq bununla belə, H.Hacızadə 2018-ci ildə Rusiya və Azərbaycanda növbəti prezident seçkilərinin keçirilməsinə xatırladaraq, ABŞ-ın bu iki postsovet ölkəsindəki proseslərə laqeyd qalmayacağını vurğuladı. Ekspert hesab edir ki, son zamanlar ABŞ-da Rusiya və Azərbaycana qarşı sərt mövqenin formalaşması fonunda yeni təyinatın olması səbəbsiz deyil. Bu mənada H.Hacızadə yeni təyinatın ardınca təzyiqlərin artmasını istisna etmir.

**Politoloq Arzu Nağıyev isə Mitçellin geosiyasət üzrə mütəxəssis olduğunu vurğuladı:** "Əsasən NATO-nun Şərqi Avropaya genişlənməsini dəstəkləyən, ümumiyyətlə, bu regionda ABŞ-ın təsir dairəsinin genişlənməsinin vacibliyini qabardan bir siyasətçidir. Bundan başqa, o, Rusiyayı daima düşmən obrazında görən, ona qarşı sanksiyaların tətbiq edilməsinin vacibliyini vurğulayan bir şəxsdir və Rusiya da buna görə Mitçelli antirus mövqeli sayır. Mitçell Baltiyanı dövlətləri də Rusiya əleyhinə qaldırmağa çağırış edir, Krımın qaytarılmasını, Ukraynanın ərazi bütövlüyünün bərpasının vacibliyini daima qabardır. Yeni ABŞ-ın nüfuz da-

sona çatdırma bilmədiyi siyasətini davam etdirməkdə yardımçı kimi çıxış edir". **Politoloqun fikrincə, Mitçell Cənubi Qafqazda son vaxtlar hiss edilən ABŞ-Rusiya nüfuz davasının ABŞ-ın xeyrinə bitməsi üçün əlindən gələni edəcək:** "Mitçellin bir sıra neft və qaz ixracı ilə məşğul olan böyük korporasiyalarla əlaqəsinin olmasını nəzərə alsaq, o "Əsrin kontraktı"nın uzadılması faktorunu dəstəkləyəcək və bundan anti-Rusiya kartı kimi də istifadə edəcəyi istisna deyil. Düşünürəm ki, onun ABŞ rəhbərliyinə məsləhəti ilə Dağlıq Qarabağ məsələsində aktivləşmə baş verə bilər. Mitçell burada da ABŞ-ın nüfuzunu qaldırmağa çalışacaq. Rusiyayı qorxudan da budur ki, Dağlıq Qarabağ münacişəsinin həlli məhz ABŞ vasitəsilə həyata keçirilə bilər".

**"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu isə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında fərqli fikirlər söylədi:** "Viktoriya Nulandın yerinə təyin olunan Ues Mitçell Azərbaycan üçün təhlükəli fiqur deyil. Bəli, mümkündür ki, Mitçell Nulandan daha sərt, "rəngli inqilab"ın memarlarından da sayıla bilər. Ancaq məsələ burasındadır ki, Vaşinqtonun indiki şərtlər altında Azərbaycanda inqilab etmək fikri yoxdur. İndi 2000-ci illərin əvvəlləri deyil, bölgədə vəziyyət və şərtlər fərqlidir. Sizə bir misal deyim: bəli, Nuland Ukraynada hakimiyyət dəyişikliyinə rol oyna-



**"Ərdoğanın İran səfərinin ciddi nəticələri olacaq"**

İraq Kürdüstanına birgə hərbi müdaxilə barədə razılıq əldə edildi

**O**ktaybrın 4-də Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan İrana gedib. Türkiyə prezidentini bu səfərdə xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlu, iqtisadiyyat naziri Nihat Zeybəkçi, energetika naziri Barat Albayraq, gömrük naziri Bülent Tüfəngçi, daxili işlər naziri Süleyman Soylu, mədəniyyət naziri Numan Qurtulmuş müşayiət edib.

Prezidentin səfərindən bir neçə gün qabaq Türkiyə ordusunun Baş Qərargah rəisi, ordu generalı Hulusi Akar Tehranda olub və iranlı həmkarı, general-leytenant Məhəmməd Baqiri ilə müzakirələr aparıb. Bu da şəxsiz ki, Ərdoğanın səfərinin siyasi sanbalına dəlalət edən olaylardır.

Diqqətçəkici məqamlardan biri də Ərdoğanın kritik İran səfərinin onun Rusiya lideri Vladimir Putinlə görüşündən cəmi bir həftə sonraya təsadüf etməsidir. Rusiya mediası Putinin Türkiyəyə səfəri ilə bağlı yazmışdı ki, Kreml başçısı Ankarada Ərdoğanla "saat əqrəblərini tutuşdurub". Demək, İrlanda bu mövzunun müzakirəsinin nəticə baxımından daha məhsuldar olması gözlənilir.

Yayılan məlumatda deyilir ki, Rəcəb Tayyib Ərdoğanla iranlı həmkarı Həsən Ruhani arasında Tehranda görüş keçirilib. Prezidentlərin görüşündə ilk olaraq Şimali İraq Kürd Muxtariyyətində keçirilən müstəqillik referendumu müzakirə edilib. Müstəqillik elan ediləcəyi halda Türkiyə, İran və İraqın birgə hərbi əməliyyat keçirəcəyi bildirilib.

Prezidentlər həmçinin iki ölkə arasındakı ticarət dövriyyəsinin artırılması barədə fikirlər səsləndiriblər. Ərdoğan və Ruhani bölgədə sülhün təmin olunması üçün İraqa Suriyanın ərazi bütövlüyünü dəstəklədiklərini qeyd ediblər.

Ərdoğanın İran səfəri region ölkələrinin hər birində maraqla izlənilir.

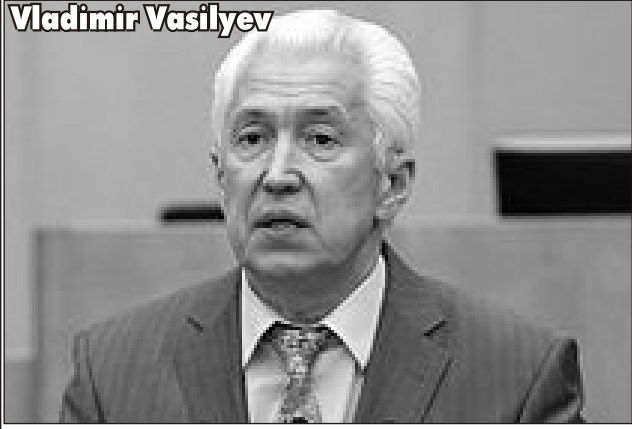
**Politoloq Qabil Hüseynli** "Yeni Müsavat"a şərhində bildirdi ki, Türkiyə prezidentinin İran səfərinin hər iki ölkə və bölgə üçün ciddi təsirləri olacaq. Türkiyə son zamanlar Rusiya ilə münasibətləri ciddi şəkildə qurub. İndi Ankara İranda münasibətləri qaydaya salır. Türkiyə ilə münasibətlərin yaxınlaşması İrana da lazımdır: "Putinin Türkiyə səfərindən az sonra Ərdoğanın İrana səfəri, aparılan müzakirələr üçlü ittifaqın formalaşmasına bənzəyir. Ərdoğanın Tehran səfəri bu ittifaqın formalaşmasına ciddi təsir göstərə bilər. Səfərin ən ciddi nəticəsi də bu ola bilər. Bu üçlü ittifaqın baş tutmasını zəruri edən amillər yetərinədir. Bir sıra cari həll edilməsi təxirəsalınmaz olan məsələlər var, bir də uzunmüddətli əməkdaşlıq məsələləri var. Təxirəsalınmaz məsələlər sırasında ön sırada kürd referendumu ilə bağlı yaranmış vəziyyətdə atılmalı olan addımlar dayanır. Bu məsələnin həll edilməsində Türkiyə və İranın üzərinə böyük vəzifələr düşür. Çünki hər iki ölkə kürd problemi ilə qarşı-qarşıyadı. Əgər onlar hərəketə gəlməsələr və bu problemın qarşısını birlikdə almasalar, gələcəkdə daha böyük problemlərlə başa-başa qala bilərlər".

Politoloqun sözlərinə görə, Ərdoğanın səfərinin nəticələrindən biri bu ola bilər ki, Türkiyə ilə İraq birlikdə İraqın müraciəti əsasında Şimali İraq ərazilərinə daxil ola bilər. Türkiyə ilə İran Kürd Muxtariyyətini iqtisadi rıçaqlarla da sıxmaq məsələsində birgə hərəket edəcəklər: "Kürd Muxtariyyətini təqətdən salma taktikası seçilib. Ərdoğanın Tehran səfərindən sonra bu taktika daha geniş miqyası əhatə edəcək.

Bir sözlə, Türkiyə prezidentinin İrana səfəri birinci növbədə Şimali İraq Kürd Muxtariyyətinin keçirdiyi referendumdan sonra yaranmış vəziyyətə öz təsirini göstərəcək. Artıq razılıq əldə olunub ki, kürdlər müstəqilliklərini rəsmən elan edəcəkləri halda Türkiyə və İran bölgəyə birlikdə hərbi müdaxilə etsin. Səfər artıq ilk gündə bu cür razılıqla nəticələnib".

Q.Hüseynli vurğuladı ki, artıq Türkiyə ilə İran uzunmüddətli strateji əməkdaşlıq yoluna qədəm qoyurlar. Bu strateji əməkdaşlıq geniş hərbi, iqtisadi sahələri əhatə edəcək. Türkiyə ilə İranın strateji əməkdaşlığı Azərbaycanın da xeyrinədir. Bundan gələcəkdə Azərbaycan da öz maraqlarının təmin olunması üçün faydalana bilər.

Vladimir Vasilyev



## Putin Dağıstana əslən qazax olan şəxsi rəhbər göndərdi

Vladimir Vasilyev kimdir və Azərbaycanla münasibətləri necə olacaq?

**R**amazan Abdulatipovun istefasından sonra boş qalmış Dağıstan rəhbəri postuna Rusiya prezidenti Vladimir Putin müvəqqəti olaraq Vladimir Əbdüləli oğlu Vasilyevi təyin edib.

Qeyd edək ki, Dağıstan rəhbəri postuna iki şəxsin - Şimali Qafqaz üzrə prezidentin keçmiş səlahiyyətli nümayəndəsi, "Rosqvardiya"nın direktor müavini, general-polkovnik Sergey Məlikov və respublikanın keçmiş rəhbəri, hazırda Kreml administrasiyasında işləyən Maqomedşalam Maqomedovun adı çəkilirdi. Sergey Məlikovun təyinatının daha real olduğu bildirilirdi. Rusiya prezidenti isə həmişəki kimi, yenə də kadr təyinatında proqnozları alt-üst etdi-heç kimin ağına gəlməyən kadr Dağıstana rəhbər göndərdi.

Bəs Vladimir Vasilyev kimdir?

Rusiyanın bir sıra saytları Vladimir Vasilyevin rus soyadı daşmasına baxmayaraq, atası Əbdüləlinin əslən azərbaycanlı olduğunu yazıb. Bəzi iddialara görə isə Vasilyevin atası Əbdüləli avarıdır. Əbdüləlinin müharibə veteranı olduğu da bildirilir. Vasilyevin Dərbənddə Kamil Hüseynov adında ögey bir qardaşının da olduğu və yeni başçının arabilir onu görmək üçün Dərbəndə getdiyi qeyd olunur.

"Wikipedia" məlumatında isə Vladimir Vasilyevin atasının əslən qazax, anasının isə rus olduğu qeyd olunur. V.Vasilyev 1949-cu il avqustun 11-də Moskvanın Klin rayonunda anadan olub. Müəllim ailəsində böyüyüb. Atası məktəb müəllimi, anası isə bağça müəlliməsi olub.

V.Vasilyev 1972-ci ildən SSRİ-nin Daxili İşlər Nazirliyi orqanlarında çalışıb, 1978-ci ildə Ümumittifaq Hüquq Yazışma İnstitutu, 1991-ci ildə isə SSRİ Daxili İşlər Nazirliyinin Akademiyasını bitirib. 1991-1992-ci illərdə RSFSR Daxili İşlər Nazirliyinin Təftiş Xidməti İdarəetmə Təşkilatının baş inspektoru, 1992-ci ildə Rusiya Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Müfəttişliyində baş müfəttiş vəzifələrində çalışıb. 1993-1995-ci illərdə Rusiya Daxili İşlər Nazirliyinin qərar-gah rəisinin müavini-əməliyyat şöbəsinin müdiri, 1995-1997-ci illərdə Moskva Daxili İşlər Nazirliyinin Baş İdarəsinin birinci müavini olub. Rusiya prezidenti Boris Yeltsinin 1997-ci ildə imzaladığı fərmanla daxili işlər nazirinin birinci müavini vəzifəsinə təyin edilib. 1999-cu ildə Rusiya Federasiyası Təhlükəsizlik Şurası katibinin müavini olub. 2003-2007-ci il parlament seçkilərində Tver rayonunda Vladimir Putinin Vahid Rusiya Partiyasının namizədi olaraq Dövlət Dumasına seçilib və Dumanın sədr müavini olub.

Ailəlidir, 1 qızı və 1 nəvəsi var. Rəsmi məlumatlara görə, onun 2011-ci il üçün gəlirləri 1,9 milyon rubl olub.

Ekspertlər hesab edir ki, Dağıstan kimi Rusiya üçün böyük əhəmiyyət daşıyan və müəkkəb bir yerə zamanında Boris Yeltsinin kadrı kimi tanınan Vladimir Vasilyevin rəhbər göndərilməsi maraqlıdır. Belə görünür ki, Vasilyev Putinə həddən artıq yaxın şəxsdir və Kreml rəhbərinin ona ciddi etimadı var. Vasilyevin sələfi Ramazan Abdulatipov Azərbaycana isti münasibəti ilə seçilən şəxsdir. Onun ölkəmizlə sıx əlaqələri daim olub. Hakimiyyətdə olduğu dövrlərdə Dağıstan-Azərbaycan əlaqələri yaxşı səviyyədə olub. Dağıstanın Azərbaycan üçün mühüm bölgə olduğunu nəzərə alsaq oraya Abdulatipovdan sonrakı dövrdə kimin rəhbərlik etməsinin ölkəmiz üçün də əhəmiyyət daşıyır. V.Vasilyevin R.Abdulatipovun ənənəsini davam etdirib etdirməyəcəyi, onun Azərbaycana münasibətinin necə olduğu isə məlum deyil.

Ekspertlərin fikrincə, Dağıstanın yeni rəhbəri də Azərbaycanla münasibətlərin normal qalmasında maraqlı olmalıdır. Çünki bu, Dağıstan xalqına da lazımdır. Azərbaycan üçün də Dağıstan önəmli bölgədir və münasibətlərin ən azından Abdulatipov dövründə olduğu kimi olması lazımdır. Azərbaycan-Dağıstan münasibətlərinin əvvəlki ənənələr üzrə inkişaf etməsi vacibdir. Əks təqdirdə, arzu edilməyən problemlər meydana çıxa bilər.

□ E.SEVİDAĞA

**S**entyabrın 22-də bir qrup Türkiyə vətəndaşı Azərbaycanın işğal altında olan Dağlıq Qarabağ bölgəsinə qanunsuz səfər edib. Ölkəmizə qarşı açıq-aşkar sayğısızlıq edən Türkiyə vətəndaşları Ufuk Uras, Əli Bayramoğlu, Səid Çəkinoglu və Erol Katırçioğlu barəsində Azərbaycanın Baş Prokurorluğu tərəfindən Cinayət Məcəlləsinin 318.2-ci (Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhəddini qanunsuz olaraq keçmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb.

Ufuk Uras, Əli Bayramoğlu, Səid Çəkinoglu və Erol Katırçioğlu Cinayət Məcəlləsinin qeyd olunan maddəsi ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb olunmaqla barələrində məhkəmənin qərarı ilə həbs-qətimkan tədbiri seçilərək dövlətlərarası axtarışa verilib. Həmin şəxslərin tutularaq istintaqa cəlb olunmaları məqsədilə Türkiyə hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət edilib. Bu səfər həm Azərbaycan, həm də Türkiyə xarici siyasət idarələri tərəfindən pislənilib.

Türkiyə Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Hüseyn Müftüoğlu deyib ki, Türkiyə vətəndaşlarının Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərinə qanunsuz səfəri Ankaranın rəsmi mövqeyini əks etdirmir.

**Politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a bildirib ki, əgər Türkiyə ilə Azərbaycan arasında anlaşma varsa və bizim tərəfimizdən də müraciət olarsa, məsələyə baxıla bilər:**

"Türkiyə qanunvericiliyində bu məsələnin necə həll olunduğunu isə söyləmək çətindir ki, Türkiyə vətəndaşı hansısa işğal altında olan əraziyə qeyri-qanuni səfər edərsə, cinayət məsuliyyətinə cəlb edilə bilər, ya yox. Açıq, belə bir halın olduğunu düşünmürəm. Çünki vaxt olub ki, türkiyəli jurnalistlər hətta gedib PKK lideri Abdulla Öcalanla görüşüblər. Ona gül verən siyasətçilər də olub. İndinin özündə bəzən görürük ki, hansısa kürd əsilli deputatlar PKK liderləri ilə görüşürlər. Bu 4 nəfərin taleyinin necə olacağını isə söyləmək çətindir. Əsas odur ki, onlar Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin qara siyahısına salınıb. Əgər Azərbaycana gəlsələr, onları cinayət məsuliyyəti gözləyir. Cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmaları üçün məktub göndərə bilərlər ki, yanlış addım atıblar. Əlbəttə ki, bu prosesin qarşısı alınmalıdır. Çünki əgər belə gədersə, Türkiyədən hələ çox adam qeyri-qanuni olaraq Dağlıq Qarabağa gedəcək.

müttəfiqliyinə xələl gətirməsin".

Bəzi politoloqlar hesab edirlər ki, son dövrlər Türkiyənin Dağlıq Qarabağla bağlı siyasəti dəyişib və baş verənlər də bunun təzahürüdür.

**Politoloq Əhəd Məmmədli isə hesab edir ki,**

müraciət olarsa, heç şübhəsiz ki, Türkiyə ordunu da göndərər. Ancaq ilk növbədə Azərbaycan Qarabağın işğaldan azad olunması üçün addım atmalıdır. Çünki bu, bizim ərazimizdir. Hər şeyi özündən güclü böyük qardaşdan gözləmək doğru deyil. Bu kimi Dağlıq

# Qarabağa qanunsuz gedən Türkiyə vətəndaşlarını nə gözləyir?

Politoloqlar hesab edirlər ki, bu məsələnin həlli zamanı Türkiyə-Azərbaycan münasibətlərinə son dərəcə diqqət etmək lazımdır



Getmələri bir yana, gələndən sonra da Qarabağ ifadəsi əvəzinə separatçıların ifadələrini işlədirlər. Avropadan, Rusiyadan getmək başqa. İndi isə bizə qardaş olan ölkədən gedirlər. Gələnlər də, bu səfəri təşkil edən erməni tərəfi də əslində bununla Azərbaycanla Türkiyə arasında münasibətləri gərginləşdirmək istəyirlər. Elə etməli ki, münasibətlərə xələl gəlmədən tendensiyanın qarşısı bir yolla alınsın. Bu hadisə Türkiyə-Azərbaycan münasibətlərinin gərginləşməsinə səbəb deyil. Ancaq əgər sabah bu 4 nəfərlə bağlı qətiyyətli mövqe ortaya qoyub, hər hansı yolla Lapşin kimi onu ekstradisiyaya etdirə bilsək, əlbəttə ki, bu, münasibətlərdə müəyyən problemlər yaradacaq. Rəsmi səviyyədə deyil. Ancaq həmin o 4 nəfərin də ətrafında bir qüvvələr var. Onlar münasibətlərə kölgə salmağa çalışsacaqlar. Ermənilərə də bu lazımdır. Bu baxımdan, məsələni elə həll etməli ki, bu, Türkiyə-Azərbaycan strateji

**Türkiyə Dağlıq Qarabağ məsələsində hər zaman Azərbaycanın yanındadır:** "Bu yaxınlarda Türkiyənin müdafiə nazirinin səfəri də bunu göstərdi. Türkiyə 25 ilə yaxındır ki, Azərbaycana görə Ermənistanla sərhədlərini bağlı saxlayır. Baxmayaraq ki, Avropa Birliyinə daxil olmağın əsas şərtlərindən biri də sərhədlərin açılması məsələsidir. Türkiyənin hər dəfə istər baş naziri, istər xarici işlər və ya müdafiə naziri Azərbaycanın yanında olduğunu bildirir. Hətta aprel döyüşlərində Türkiyə açıq şəkildə bizim yanımızda olduğunu nümayiş etdirdi. Bu, o məqamda baş verdi ki, həmin ərəfədə Rusiya ilə Türkiyənin münasibətləri çox gərgin idi və belə bir addım bilavasitə Rusiya ilə toqquşma demək idi. Lakin Türkiyə Azərbaycan üçün buna da göz yumdu. Daha Türkiyə Azərbaycan üçün nə etməlidir? Deyirlər ki, Türkiyə niyə ordusunu köməyə gətirmir. Bunun üçün Azərbaycan dövləti müraciət etməlidir. Əgər belə bir

Qarabağa səfərlər Avropadan tez-tez baş verir. Ancaq heç zaman bu, Azərbaycanda sərt reaksiyaya səbəb olmayıb. Türkiyədə nə isə olan zaman isə dərhal kimlərsə ajiotaj yaratmağa çalışırlar. Təbii ki, bu, heç zaman Türkiyə dövlətinin mövqeyi ola bilməz. Qardaş ölkədə də satqınlar az deyil. Məgər Türkiyə vətəndaşı olan Can Dündar öz dövlətini satmadımı? Bu kimi adamlar Azərbaycana qarşı da var. Bunun üçün Türkiyə dövləti nə etsin? Azərbaycanda guya milli satqınlar yoxdurmu? Ələkdə bizim yanımızda olduğunu nümayiş etdirdi. Bu, o məqamda baş verdi ki, həmin ərəfədə Rusiya ilə Türkiyənin münasibətləri çox gərgin idi və belə bir addım bilavasitə Rusiya ilə toqquşma demək idi. Lakin Türkiyə Azərbaycan üçün buna da göz yumdu. Daha Türkiyə Azərbaycan üçün nə etməlidir? Deyirlər ki, Türkiyə niyə ordusunu köməyə gətirmir. Bunun üçün Azərbaycan dövləti müraciət etməlidir. Əgər belə bir

□ ƏLİ RAİS

**İki** gün sonra - oktyabrın 7-də ATƏT-in Minsk Qrupunun Rusiya, ABŞ və Fransadan olan həmsədrləri bölgəyə gələcəklər. Yayılan məlumatlara görə, Azərbaycan və Ermənistanda səfərdə olacaq diplomatların budəfəki səfərində əsas məqsəd Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərinin növbəti görüşünü hazırlamaqla bağlıdır.

Məlumatlara görə, BMT Baş Məclisinin sonuncu - 72 sessiyası çərçivəsində iki ölkə xarici işlər nazirlərinin həmsədrlərin iştirakı ilə görüşündə bununla bağlı ilkin razılıq əldə olunub. Lakin siyasi təhlilçilər həm vasitəçilərin budəfəki səfəri, həm də baş tutacağı təqdirdə prezidentlərin növbəti görüşü ilə bağlı nikbin deyillər.

Bu da əsassız deyil. Belə bir bədbinlik ən əvvəl gələn il yaradılmasının 25 illiyi tamamlanacaq Minsk Qrupunun bütövlükdə dişsiz və səmərəsiz fəaliyyətindən, daha doğrusu, fəaliyyətsizliyindən qaynaqlanır. Bəs çıxış yolu nədir, belə nəticəsiz görüşlər daha nə qədər sürəcək? Bu yöndə analitiklərin müxtəlif fikir və təklifləri var.

\*\*\*\*\*

Məsələn, Rusiyadakı Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin beynəlxalq təhlükəsizlik kafedrasının və dünya siyasəti fakültəsinin dosenti Aleksey Fenenko hesab edir ki, BMT Dağlıq Qarabağ konfliktinin həlli üçün vasitəçi qismində 3 yoldan biri ilə gedə bilər. Musavat.com-un məlumatına görə, bu barədə o, "Vestnik Kavkaza" nəşrinə açıqlamasında deyib.

**Ekspert bu xüsusda bildirir:** "Bir nömrəli ssenari onunla bağlıdır ki, biz hamımızı 25 ildə əmin ola bildik ki, ATƏT-in Minsk Qrupu vasitəçi olaraq heç bir nəticəyə nail olmadı. Demək, hansısa yeni danışıqlar formatı yaratmağa cəhd etmək olar, ancaq bu dəfə BMT egidəsi altında".

**Politoloq ikinci variant kimi təklif edir ki, Minsk Qrupu ATƏT formatından BMT formatına keçirilsin.** "Məqsəd ona müvafiq, daha sanballı status verməkdir. Nəhayət, üçüncü variant daha az əhəmiyyətlidir. Söhbət münaqişə zonasına BMT monitorinq missiyası göndərməkdən gədir. Bu missiya konflikt zonasında atəşi kimin açdığı və danışıqları kimin pozduğunu müəyyən edərdi. Mən BMT-nin vasitəsi ilə Dağlıq Qarabağ konfliktinin dinc nizamlanmasını aktivləşdirməyin hələlik bu üç variantını görürəm. Əfsus ki, ötən il Vyanada və Sankt-Peterburqda əldə olunan anlaşmalar tormozlanıb. Danışıqlar prosesini bu və ya başqa üsullarla optimallaşdırmaq lazımdır", - deyərək qeyd edib.

**Rusiyalı analitik Ermənistanın BMT TŞ-nin Dağlıq Qarabağa dair dörd məlum qətnaməsini yerinə yetirməli olduğunu da vurğulayıb:** "Hələ ki Ermənistan onları yerinə yetirməkdən imtina edir". Politoloq hesab edir ki, İrəvanın həmin qətnamələri yerinə yetirməsi üçün Azərbaycan torpaqlarının işğaldan azad edilməsi ilə Dağlıq Qarabağın statusu barədə danışıqları maksimum ayırmaq lazımdır.

"Bu yerdə Ermənistan "yənə də Vyana və Sankt-Peterburq anlaşmaları bazası əsasında danışıqları davam etdirməyə və onlara əməl etməyə məcbur eləməklə təsir etmək olar. Yəni əvvəlcə iki, daha sonra daha beş rayon azad olunmalıdır. Biz tez-tez erməni tərəfdən, qeyri-rəsmi formada, lakin nüfuzlu dairələrdən eşidirik ki, Qarabağın statusu haqqında diskussiya olmadan işğaldan azad olunma söhbəti olmayacaq. Ancaq bu iki problemi öncə bir-birindən ayırmaq lazımdır: öncə ərazilərin boşaldılması, sonra Dağlıq Qarabağın statusu".

\*\*\*\*\*

Rusiyalı analitikin təklifləri ilk baxışda cəlbədicə görünə bilər. Xüsusən də onun Dağlıq Qarabağ məsələsini BMT himayəsinə qaytarmaq və ərazilərin azad edilməsi ilə Dağlıq Qarabağın yekun statusunu maksimum ayırmaq bağlı fikirləri təqdirdə layıqdır. Lakin cənab Fenenko yəqin onu da bilməmiş deyil ki, 24 illik Qarabağ danışıqlarının bu günədək heç bir ciddi nəticə verməməsinin əsas səbəblərindən biri də birincisi elə onun təmsil elədiyi dövlət - Minsk Qrupunun əsas vasitəçilərindən olan Rusiyadır.

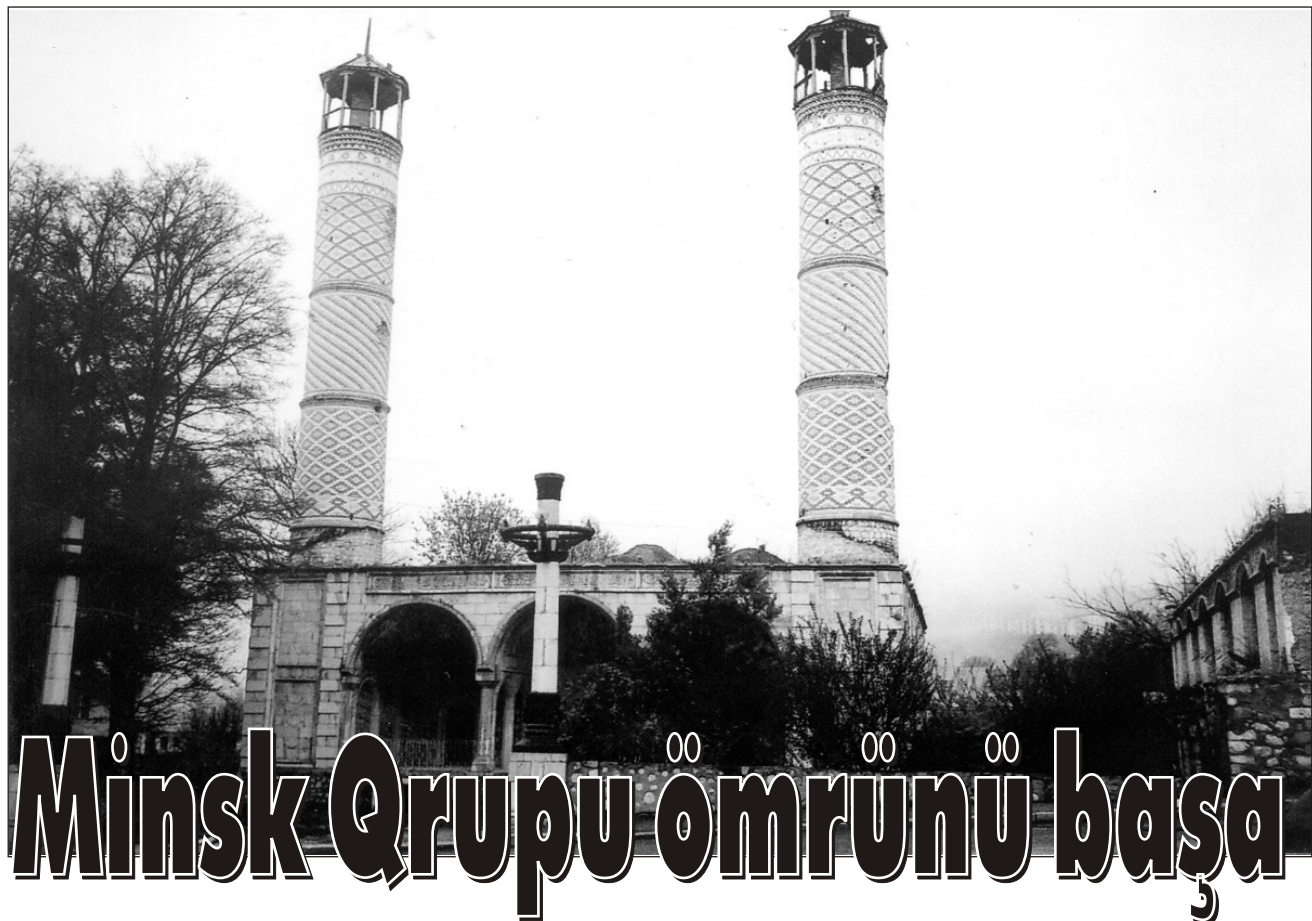
O Rusiya ki, faktiki surətdə problemin uzanması zəmin yaradır, işğalçı Ermənistanı ciddi təsir rıçaqları ola-ola, buna getmir, İrəvanı konstruktiv mövqeyə məcbur eləmir. Demək, işğalçının özünü daha arxayın hiss etməsinə və BMT TŞ-nin Qarabağa dair qətnamələrini qulaqardı etməsinə şərait yaradır.

Başqa yandan, tutaq ki, konfliktin həlli ATƏT-dən BMT-yə, daha doğrusu, BMT formatına qaytarıldı. Əgər həmin formatda da Rusiya yənə əsas vasitəçilərdən və söz sahiblərindən biri kimi qalacaqsa, işğalçı Ermənistanı real təsir üçün yeni, daha effektiv və Moskvanın mane ola bilməyəcəyi sanksiya mexanizmi tətbiq edilərsə, o zaman sülh danışıqları yenə dalana girecək.

\*\*\*\*\*

**Sabiq dövlət müşaviri, politoloq Qabil Hüseynli Qarabağ problemi tipli konfliktlərin ədalətli həll perspektivinə də əl böyük güclərin, əl-xüsus Qərbin yanaşma tərzindən, bu güclərin nə dərəcədə ikili standart siyasəti yürüdəcəyindən asılı olacağını düşünür. Onun qənaətinə, Avropanın uzun illər boyu təbliğ etdiyi dəyərlər ötnə bazar Kataloniyanın təmsalında sınaqdan çıxıb bilməyib (axar.az).**

**Politoloqun sözlərinə görə, Avropa separatizm məsələsində ikili standartlar nümayiş etdirməklə Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində qeyri-səmimi olduğunu bir daha sübut etmiş oldu:** "İspaniyada baş verən hadisələrə Avropa Birliyinin münasibətinə baxanda ikili standartların nə qədər xəcalətli, nə qədər zərərli olduğunu bir daha müşahidə etdik. Azərbaycanda baş qaldıran aqressiv separatizm daha sonra rusların və ermənilərin köməyi ilə qanlı müharibəyə çevrilib. Azərbaycan torpaqlarının 20%-i işğal edilib, 30 mindən çox şəhid, 350 milyard dollarlıq itkiyə məruz qalıb. Kataloniyada baş verən hadisələrdə polisən aşırı güc



## Minsk Qrupu ömrünü başa vurub - 24 ilin əsas yekunu

Mənasız və səmərəsiz danışıqlar zolağından çıxış yolu tapılacaqmı; **rusiyalı analitik:** "Qarabağ məsələsi BMT formatına qaytarılmalıdır"; **azərbaycanlı politoloq:** "Nə qədər ki, məsələdə xristian təəssübkeşliyi özünü göstərəcək..."



**Aleksey Fenenko**

**bağ problemi tipli konfliktlərin ədalətli həll perspektivinə də əl böyük güclərin, əl-xüsus Qərbin yanaşma tərzindən, bu güclərin nə dərəcədə ikili standart siyasəti yürüdəcəyindən asılı olacağını düşünür. Onun qənaətinə, Avropanın uzun illər boyu təbliğ etdiyi dəyərlər ötnə bazar Kataloniyanın təmsalında sınaqdan çıxıb bilməyib (axar.az).**

**Politoloqun sözlərinə görə, Avropa separatizm məsələsində ikili standartlar nümayiş etdirməklə Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində qeyri-səmimi olduğunu bir daha sübut etmiş oldu:** "İspaniyada baş verən hadisələrə Avropa Birliyinin münasibətinə baxanda ikili standartların nə qədər xəcalətli, nə qədər zərərli olduğunu bir daha müşahidə etdik. Azərbaycanda baş qaldıran aqressiv separatizm daha sonra rusların və ermənilərin köməyi ilə qanlı müharibəyə çevrilib. Azərbaycan torpaqlarının 20%-i işğal edilib, 30 mindən çox şəhid, 350 milyard dollarlıq itkiyə məruz qalıb. Kataloniyada baş verən hadisələrdə polisən aşırı güc

tətbiq etməsi nəticəsində 850 nəfərin ağır yaralanması, daha sonra isə AB nümayəndəsinin İspaniyada separatizmə yol verməyəcəklərini bəyan etməsi separatizm məsələsində Avropanın prinsipli münasibətini ortaya qoyur. Özləri separatizmin əleyhinə olduqları halda Azərbaycanda aqressiv separatizm, özü də bir neçə dövlət tərəfindən himayədarlıq edilən separatizm qiymət verməkdə "çətinlik" çəkir. Bu, xristian təəssübkeşliyinin bir ifadəsidir. Hesab edirik ki, bu məsələ elə belə bitməyəcək. Hələ qarşıda digər separatçı hərəketlər var. İrlandiya, Şotlandiya, Flaman adaları və s. ərazilərdə separatçı qüvvələrin aktivləşməsi gözlənilir".

**Ekspertin fikrinə, Avropa hələ uzun müddət separatizm məsələsində prinsipli nümayiş etdirmədiyi üçün baş verəcək münaqişələrə hazırlıqlı olmalıdır:** "Əgər Avropa separatizmin əleyhinədirsə, Azərbaycanda baş qaldıran aqressiv separatizmin, dəfələrlə seçkilər keçirən, qondarma prezi-



**Qabil Hüseynli**

dent, parlament yaradan, üstelik, də Azərbaycanın 7 rayonunun işğalını həyata keçirən qüvvələrə qarşı niyə loyaldır? Nəyə görə bu məsələlərdə prinsipli nümayiş etdirmək istəmirlər? Deməli, çox təəssüflər olsun ki, Avropada xristian təəssübkeşliyi var. Onlar müsəlman dünyasında xristian anklavının yaranmasından məmnundur. Bu, separatizm də olsa, müharibə də olsa, onlar üçün məmnuniyyətlə qarşılanan bir hadisədir. Öz ölkələrində baş verəndə isə bunu insan haqlarına qarşı bir hərəket kimi yozmağa çalışırlar. Bir sözlə, Avropanın əsas dəyərləri Kataloniyanın təmsalında sınaqdan çıxıb bilmədi. Gələcəkdə də bu proses davam edərsə, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi istiqamətində davakar və aqressiv erməni separatizminin qarşısının alınması yolunda prinsipli mövqe göstərilməyəcəksə, bundan sonra baş tutması ehtimal olunan Şimali İrlandiya, Uels, Şotlandiya və s. ərazilərdə bu kimi proseslər daha qabarıq surətdə

olacaq. Bütün bunlar Bakının öz ərazi bütövlüyü məsələsində nə qədər haqlı olduğunu bir daha sübuta yetirəcək".

**Politoloqa görə, dünyada baş qaldıran separatçılıq meyillərinin qarşısını yalnız o halda almaq mümkündür ki, bütün münaqişələrə eyni cür yanaşılınsın.** "Ötən il Varşavada NATO-nun sammitində postsovet məkanındakı bütün münaqişələrə eyni cür yanaşılması barədə fikir səsləndirilib. Yəni burada Dnestryanı ərazi, Gürcüstanda Abxaziya, Cənubi Osetiya, bizdə Dağlıq Qarabağ problemindən söhbət gedir. Nə qədər ki, Qarabağdakı separatizm qarşı əzmkarlıq nümayiş etdirilmir, bunun nəticəsini Avropa öz üzərində daha ağır formada hiss edəcək. Ona görə də bu məsələlərin həllinə hər bir ölkənin ərazi bütövlüyü çərçivəsində yanaşılması və separatçı meyillərə yol verilməməlidir", - deyərək əlavə edib.

**Ancaq Qərb, xristian dünyası Kataloniya presedentindən sonra bunu bacaracaqmı? Sual açıq qalır.**



# Ruslar üçün göydən düşən "konfet" - Kataloniya...

SSRİ-ni basdıran Rusiya Avropa Birliyini də o dünyalıq edə biləcəkmi?..



Rusiya XİN-in rəsmi sözcüsü Mariya Zaxarova çox sərt reaksiyaya verib bu bədii istedad nümunəsinə. Deyib, bəs biz yerdən konfet götürmürük. Öz facebook səhifəsində Edqar Rinkeviçi yığıb sürüb, yaş yuyub quru sərrib, necə deyirlər...

nimdaş saytında. Sitat: "Kataloniya müstəqillik tələblərini demokratiya yolunda növbəti ciddi siqnal bilərəm. Rəsmi Madrid bunları qulaq ardına vurmamalıdır. Bir gün Latviya Kataloniyanın müstəqilliyini mütləq tanıyacaq. Siftəni bizdən gözleyin".

Rəsmi Madridin bütün bu azğınlığa qarşı münasibəti özünü çox da gözletmir. Madrid iddia edir ki, Latviya baş naziri yaxşı pul alıb bu mövqeyinə görə. Məbləğ, vallah, 6 milyon avro civarında göstərilir. 2016-cı ildə İspaniyanın "İnterviu" dərgisində təkrarlanan bu ittihamlar olduqca maraqlı kiçik ştrixlərlə zəngindir. Dərgi iddia edir: "Sövdələşmənin başqa iştirakçıları Sandra Bukane, Qint Freymann evvel 2 milyon avro pul alıblar separatçılardan. Sonra məbləğ ikiqat artıb. Latviyanın baş naziri Riqa ətrafındakı Siqulda da özünə bağ alıb bu pullara. Qalanını ofşor hesablarında gizləyib".

Hay-küy nəticəsiz ötürmüşür. Bir gün düşür Latviya prezidenti Andris Berzişin yaşıl meşin üz-üklü masası üzərinə. Çox keçmir bu sənədlərə Valdis Dombrovskisin istefa ərizəsi əlavə edilir. Sonra Barselona-dakı Latviya konsulu Havyer Vinyals ölkəsinə geri çağırılır.

**Necə deyirlər, hesab hələ ki Moskvanın xeyrinədir. SSRİ-ni basdıran Rusiya Avropa Birliyini də o dünyalıq edə biləcəkmi?** □ **Həmid HERİSÇİ**

**A**vropa İttifaqı, deyəsən, SSRİ-nin taleyini çox tez təkrarlamağa başladı. Britaniya "Breksid"i, Macarıstandakı müstəqillik meyilləri, nəhayət, Kataloniya separatizmi Brüssel üçün əsl soyuq düşdü bu gün.

"SSRİ-nin 1989-cu il əzablarını Avropa yalnız indi yaşayır... Separatizm SSRİ-dən sonra Avropanı qapsadı... Qarabağ tonqalının çiqılcımları Avropaya da sıçradı!" qəzet başlıqları artıq Qərbi mətbuatında adi hal alıb özüyün.

Bəzi jurnalistlər iddia edir ki, Avropa separatizmi, Kremlə əl verir. İnkər etmirəm. SSRİ-ni süquta sürükləyən siyasi mexanizmlər, aşırı millətçilik ideologiyaları düz bir rüb əvvəl kommunist beynəlmilətçiliyini puç etdi. İndi bu separatizm öz timsah əngini aralayaraq, bir başqa beynəlmilətçiliyi - "multikulturalizm"i hop edib udmağa hazırlaşır.

Millətçiliyin "danışan başı" Azərbaycanda o vaxt Elçibəy rəhmətlik, Litvada Landsberqis, Gürcüstanda Qamsaxurdiya idi. Bu milli qəhrəmanların "böyük siyasi şahmat taxtası" üzərindəki at gedişlərini indi başqa siyasi

fiqurlar - ilk növbədə Britaniya siyasətçisi Naydjel Faraj təkrarlayıb. 23 iyun Britaniya breksidindən dərhal sonra o təklif edib ki, həmin tarixi gün ölkədə "müstəqillik günü" elan edilsin.

Aradan heç bir il ötməmiş oxşar müddəalar, qışqırıq dolu şüarlar artıq İspaniya Kataloniya separatizminin Əbülfəz Elçibəyi... üzr istəyirəm, Karles Puçdemonun iki pəncəsini bir ayaqqabısına dirəyib ki, bəs həmi qələt edir xalqın seçimi qarşısında. Bəs bu da Kataloniyanın breksididir bir növ. "Bir kərəm yüksələn bayraq bir daha enməz" - qıssası.

SSRİ qəzetləri, yaxşı yadımdadı, bu millətçiliyin, separatizm kökünü okeanın o tayında, Qərbi paytaxtlarında axtarırdılar. İndiki İspan mətbuatı, xüsusən bərkgedən "El Pais" qə-

zeti bu separatizmin ilk qaynağını görün bir harda axtarır - Kreml kabinetlərində!

**Qəzetə görə, referendumun səbəbkarı Kataloniya xalqı deyil, Rusiya mətbuatı, xüsusən "Russia Today" telekanalıdır. Özünün 23 sentyabr 2017 sayında qəzet deyir: "RT" telekanalı, son Fransa, ABŞ seçkilərində, Britaniya breksidində işlədilmiş siyasi texnologiyaları bu dəfə İspaniyada uğurla sınaqdan çıxardı. Kanal bu mövzuya axır vaxtlar 42 dəfə müraciət edib. Saxta twitter, facebook akkaundları vasitəsilə mövzunu bütün dünyaya tirajlayıb. Belə olmaz. Putin təbliğatını facebook, twitterdə incələyən "Hamilton 68" platformasına inansa, Kataloniya referendumundan azca əvvəl avtomatik rus botları gün ərzində var gücləri ilə çalış-**

şıblar. "Kataloniya" mövzusu həmin avtomatik botlarda dönmə bir növ saqqıza. Elə hey çeynənilib".

Biz demokratik olmağı Rusiya tərəfinin fərqli fikrini burda səsləndirməyə. Məsələ orda başqa məzmunadadır. Putin təbliğatı əks fikirdədir bu bərdə. İddia edir ki, Kataloniya-dakı separatizmi ələ Baltıqyanı ölkələr, ilk növbədə Latviya millətçiləri kövrəkləyir.

**Latviya xarici işlər naziri Edqar Rinkeviçin bu ittihamlara sərt cavabı özünü çox da gecikdirmir. "Latviya Avize" qəzetinə tələsik müsahibə verən nazir mövzunu siyasi ritorika janrında deyil... yox... bədii təşbehə izah etməyə çalışıb: "İspan referendumu ruslar üçün yerə düşən konfetdi".**

## Yeni Orta Şərqi layihəsi və kürd separatizminin dəstəkçiləri..

100 il əvvəl bölgəni dizayn edənlər kürdləri nəzərə almadılar, ancaq indi situasiya dəyişir

**S**imali İraq Kürd Muxtariyyətinin "müstəqillik referendumu" bölgədə kürd mövzusunun əsas gündəmə çevirdi. Doğrudur, hələlik referendumdan sonra kürdlərə İraqda müstəqil dövlət qurmaq icazəsinin verilməsində ciddi şübhələr var, hətta regionda yeni qanlı savaşın başlaması da ehtimallar arasında yer alır. Ancaq artıq indidən təkə İraqda deyil, bütövlükdə regionda, xüsusən də kürdlərin sıx yaşadığı 4 ölkədə - Türkiyə, İran, İraq və Suriya - kürd mövzusunda narahatlıqlar artıb. Hətta bir ara İraq kürdlərinin yerli televiziyaalarında hava xəbərlərində Naxçıvanın "Kürdüstan" xəritəsinə daxil edilməsi Azərbaycanda da ciddi narahatlıq yaratdı.

Qeyd edək ki, bölgəni qədim xalqlarından olan kürdlərin dövlət qurmaq cəhdləri ötən əsrin əvvəllərində baş versə də, o zaman bölgəni Osmanlıdan sonra dizayn edən Britaniya və Fransa (Saykes-Pikot) dövlətləri kürdlərə bu haqqı tanımadı. Sonrakı illərdə kürdlərin İraqda (20-30-cu illərdə - K.R.) və İranda üsyanları olsa da. Bu üsyanlar yatırıldı. İranın qərbində 1947-ci ildə qurulmuş "Mahabad res-

publikası" isə cəmi 11 ay yaşaya bildi.

Ancaq 21-ci əsrin əvvəllərində, daha dəqiqi, 2006-cı ildə mediada Yaxın Şərqi yenidən bölüşdürülməsi haqqında informasiyalar yayılmağa başladı. Bu yazılarda qeyd olunurdu ki, regionun xəritəsi yenidən çəkiləcək. Ortaya çıxan yeni xəritələrdə isə bölgədə yeni, böyük bir kürd dövlətinin "sərhədləri" əksini tapırdı. "Kürdüstan" xəritəsinə kürdlərin regionda kompakt

yaşadığı 4 ölkənin ərazilərində kürdlər yaşayan bölgələr daxil edilirdi bir qayda olaraq. Yeri gəlmişkən, bu xəritələrin bəzilərində Azərbaycan Respublikası ərazilərinin bir qismi, o cümlədən İran Azərbaycanı ərazilərinin böyük qismi kürd dövlətinə daxil edilirdi.

Bu o zaman idi ki, ABŞ Əfqanıstandan sonra İraqı da işğal etmişdi və bu işğaldan sonra faktiki olaraq müstəqil kürd dövləti qurulmuşdu İraqda. Bərzani seçki ilə yeni "dövlətin", ya da başqa adla administrasiyanın rəhbəri seçilmişdi, silahlı ordusu - peşmərgələri və parlamenti vardı. Həmin vaxt Türkiyədə PKK, İranda isə PEJAK-a qarşı ciddi hərbi əməliyyatlar həyata keçirilirdi. Ancaq həmin vaxt kürdlərin müstəqil olması mövzusu reallaş-



olan bir kürd administrasiyası var. Bəzi məlumatlara görə, İraq kürd administrasiyasında 8 milyon (bəzi mənbələrə görə, 5,5 milyon - K.R.) əhali yaşayır.

Suriya kürdlərinin hazırda Suriyada qurduqları faktiki muxtariyyət isə 42 min kv.km ərazisi (Suriya ərazisinin 22 faizi - K.R.) və 4,5 milyondan çox əhalisi olan, öz silahlı qüvvələri, məclisi olan bir muxtar bölgədir.

Ümumi fikrə görə, Yaxın Şərqi əsasən 4 ölkədə 30 milyondan çox etnik kürd yaşayır. Bunların 8 milyonunda, 6 milyona yaxını İraqda, 2 milyondan çoxu Suriyada, 14 milyondan artığı isə Türkiyə ərazisində yaşayır.

Böyük Orta Şərqi layihəsi haqda xəbərlər yayıldıqdan 10 il keçməmiş artıq bölgədə iki kürd muxtar subyekti var. Bunlardan biri müstəqilliyin astanasındadır. Təbii ki, bu gedişat ən çox digər iki ölkəni - İran və Türkiyəni narahat edir. Buna görə də sürətlə yaxınlaşır, öz aralarında məsləhətləşib, ortaq planlar hazırlamağa çalışırlar. Amma gec də olsa, bu hərəkətiliyin effekti olacaqmı? Bunu da zaman göstərəcək. 100 il əvvəl bölgəni dizayn edənlərdən fərqli olaraq bu dəfə böyük oyunçu separatizm hesabına kürdləri nəzərə almağa çalışır.

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU**

**S**on bir neçə ildə Avropa və Amerikada da bir-birinin ardınca çoxlu sayda terror hadisələri baş verdi. Ayrı-ayrı ölkələrdə ya partlayış, ya hansısa obyektin dağıdılması, insanların üzünə məşin sürülməsi kimi hallar geniş hal almağa başladı. Bir çox hallarda bunu terror təşkilatlarının əməli kimi qiymətləndirdilər. Amma bəzən də hansısa yerli terrorçunun şəxsi təşəbbüsü və ya pozulmuş psixologiyasının məhsulu kimi də xarakterizə etmək mümkündür.

### İŞİD Avropanı avropalıların əli ilə məhv edir - necə?

Yaxın aylarda isə İnterpol bir hesabat yayıb. Həmin hesabatda İŞİD terror qruplaşmasının potensial kamikadzelərinin adı var. Bu siyahıya 173 nəfərin adı əlavə edilib. Siyahıda nəzərdə tutulan terrorçular təkbaşına partlayıcı qurğu hazırlayaraq Avropada terror aktları törədə bilərlər. İnterpol siyahını ABŞ-ın Suriya və İraqda əldə etdiyi kəşfiyyat materialları əsasında hazırlayıb. Amma terrorçuların artıq Avropada olub-olmadığı barədə dəqiq məlumat verib. Bununla yanaşı, xüsusi xidmət orqanları ehtiyat edirlər ki, İŞİD Yaxın Şərqdə məğlub olduqdan sonra Avropaya soxularaq terror aktları törətməyə çalışacaq.

Bu isə onu göstərir ki, Avropada öz soyuqqanlılığı ilə fərqlənən qətlər baş verdikcə terrorizmin sərhədləri də genişlənəcək. Amma bu məsələdə diqqəti çəkən məqamlardan biri seçilən qurbanların psixoloji durumu, xüsusən amansızlığıdır. Xatırlayırınsınızsa, Norveçdə 77 adamı öldürən Breivik məhkəmədə Utöya adasında törətdiyi terror aktını soyuqqanlıqla izah etmişdi. O, "Mən əslində yaxşı insanam, sadəcə, yaxşılıq etməyi unutmuşam" demişdi. O, məhkəməsinde bildirmişdi ki, döyüşə gedərkən əvvəlcədən psixoloji hazırlıq görüb. Məhkəmənin sonunda Breivik "əl Qaidə"nin dünyadakı ən uğurlu təşkilat olduğunu söyləyib.

Eyni hal bir neçə gün bundan öncə ABŞ-ın Las-Veqas şəhərində baş verən qətlə bağlı yaşanıb. İŞİD burdakı atışmaya görə məsuliyyəti üzünə götürüb. Terror təşkilatı bəyan edib ki, hadisəni törədən şəxs bir neçə ay öncə İslamı qəbul edib. Qeyd edək ki, dünən gecə "Madalay Bay" hotel-kazino kompleksi yaxınlığında musiqi festivalında atışma baş verib. Hotelin 32-ci mərtəbəsindən festival iştirakçılarının atəşə tutulması nəticəsində 50-dən çox insan ölüb, təxminən 400 nəfər yaralanıb. Hadisəni törədən şəxs polis tərəfindən tutulacağını görüb özünü öldürüb. Onun 64 yaşlı yerli sakin Stiven Paddock olduğu müəyyənleşib.

### Terror təşkilatları məhz bu cür tipləri seçirlər

Gördüyünüz kimi, hətta firavanlığın və dinc həyatın mərkəzi sayılan Avropada da çox qatı cinayətkarlar yetişir. Doğrudur, onlar çox nadir hallarda müstəqil hərəkət edirlər və öz təşəbbüsləri əsasında belə addım atırlar. Bir çox hallarda hansısa terror təşkilatının bir üzvü olduqları üçün insanların dünyasını qaraltmağa cəhd göstərirlər və bu, alınır.

Terror təşkilatlarına qoşulanların çoxunun əsas funksiyası həm də canlı bomba olmaqdan ibarətdir. Təl-Əviv Universitetinin İsraili professoru Ariel Merari 50-dən artıq canlı bomba barədə sosial araşdırma aparıb. Araşdırmada nə ortaq bir xarakter, nə də patoloji bir şəxsiyyət özəlliyi üzə

çıxarılıb. Amma bütün bu qatillərdə ən önəmli oxşarlıq onların heç diqqət cəlb etməmələri olub. Əla gələn sual isə "onlar da sizin, bizim kimi insanlardır"dir. Xarici görünüş etibarilə elədir. Amma onların ortaq psixoloji durumu var: "Narsist" bir ruh halı, "uc nöqtələrdə yaşamağı sevməsi", intihar öncəsi sindroma düşmələri...

Terror təşkilatları qurbanları seçən zaman sentimental, spontan qərarlar verməyi sevmə, təsir altına düşən tiplərə üstünlük ve-

və inanmayanlar, insan və insan olmayanlar, hər şey və ya heç bir şeydən ibarətdir. Problemləri həll etmənin bir yolu var: intihar hücumu ilə "düşməni" yox edilməsi!

### Şiddət özü ilə şiddət gətirir

Bununla paralel, belə qətləmlər səbəbsiz olmur. Yeni terror qrupuna üzv olana qədər həmin şəxslərin psixologiyasında da ciddi problemlər yaşanır. Amerikanın səhiyyə qurumları bu möv-

zə inananlar, insan və insan olmayanlar, hər şey və ya heç bir şeydən ibarətdir. Problemləri həll etmənin bir yolu var: intihar hücumu ilə "düşməni" yox edilməsi!

Xüsusən uşaq və yeniyetmələr sosial öyrənmə yolu ilə televiziya izlədikləri dialoqları, sözləri, jest və davranışları təqlid edirlər. Onlar zaman keçdikdən sonra şiddət və aqressiyanı da bir problem həll etmə üsulu, bir var olma şəkli və özünü ifadə etmə forması olaraq mənimsəyirlər. Şiddətə, ölümə, hücumu, ağrıya və sairə qarşı laqeydləşmə, reaksiyasızlaşma bütün bunlara qarşı immunitet yaradır. Bu anlayışlar, görüntülər və davranışlar

getdikcə normallaşmağa və qəbul edilməyə başlayır. İnsanlar qurbanın yaşadıklarını, onun ağrıları daha az qavramağa başlayırlar. Əsəbilik, kin, nifrət, hiddət, intiqam kimi hisləri həm daha tez-tez, həm də daha çox hiss edirlər, yaşayırlar. Dünyanı və həyatı tanımağa, anlamağa və öyrənməyə çalışdıqları bir inkişaf dönmində "yaxşılar-pisələr", "qəhrəmanlar-antiqəhrəmanlar" bölgüsü olduqca kəskin şəkildə beynlərdə yer alır.

Televiziya proqramları 61 faizi şiddət xarakterlidir. Onun 54 faizi özündə ölümü əhatə edir. İnsanların televiziyanı, internet mediasını izləmə faizi artdıqca kabuslarının, qorxu və qayğılarının, gərginliyinin artdığı da təsdiqlənib. Eyni zamanda televiziya izləmə müddəti ilə depressiya, posttravmatik stress pozğunluğu, yuxu və yemək qrafikindəki pozğunluq da paralel artır.

□ Sevinc TELMANQIZI

# Avropadakı terror

## aktlarında qan donduran

## soyuqqanlılıq - şok səbəblər

Sosioloji araşdırmaların üzə çıxardığı acı gerçəklər; nədən bu terrorçular "qorxaq" damğasını yeməkdənsə, ölümü tərcih edirlər...

rirlər. Bundan başqa, onların cəmiyyətdə özlərinə yer tapa bilməyən tiplər olması arzu ediləndir. Aksiyaçıların içində özünü fəda etmə, bir qəhrəman olma duyğusu ön plana çıxır. Bundan başqa, ciddi şəkildə sosial təzyiqli də yaddan çıxarmaq olmaz. Təzyiqli ana xətti aşağıdakı kimidir: "Bunu həyata keçirmədiyiniz zaman qrupun içində hörmət görən bir insan kimi yaşama şansınız yoxdur".

Terror aksiyasından öncə canlı bombaların motivasiya olmaları üçün narsist yaralarını deşirlər, varlıqlarının təhlükə altında olduğu təkrar-təkrar vurğulanır. Bununla da daxillərində şiddətli bir hücumçu potensialı yaradılır. Sözügedən şəxslərin şüuraltına isə bu fikir yeridilir: "Sən bu aksiyanı həyata keçirməsən, burada da insan kimi hörmət görməyəcəksən. Amma bunu həyata keçirsən, həm qrup adına hərəkət edirsən, həm də özünü qəhrəman kimi tarixə salacaqsan".

Beyin yuma texnikasına "düşünməni dayandırma ritualı" da daxildir. Onlar qrup halında bir araya gəlib, toplu andlar içir, yaxşı və ya pis olmasından asılı olmayaraq bezi sözləri xor halında saatlarla odlu-alovlu şəkildə təkrarlayırlar. Bu tədbirləri tez-tez təkrarlamaqla düşünmə qabiliyyətini də aşağı salırlar. Fərdə ən kiçik bir tərəddüd gördükləri zaman qrup mənəvi təzyiqli tətbiq edir, "hamımız birimiz, birimiz hamımız üçün" janrında nitqlər söyləyirlər. Bununla da həmin şəxsin utanması və özünü günahkar hiss etməsi təmin olunur. Sonda da şəxs "qorxaq" damğasını yeməkdənsə ölümü tərcih edir.

Qrupdakılara hər şeyi ancaq ağ-qara görə yalançı bir şəxsiyyət yüklənir. Artıq onların həyatındakı hər şey, sadəcə, inananlar

zə ilə bağlı maraqlı araşdırma aparıb. Araşdırmada yaşları 14-17 arasında dəyişən 22 oğlan uşağına içərisində şiddət görüntüləri olan videolar nümayiş etdirilərək, reaksiyaları araşdırılıb. Araşdırmaçılar müəyyənleşdiriblər ki, sürəkli bu görüntüləri izləyən uşaqların beyni reaksiyaları bir müddət sonra zəifləyib. Araşdırma heyətində yer alan həkim Cordon Grafman bildirib ki, şiddət görüntüləri bir müddət sonra yeniyetmələrdə aqressiyanın, hücumun məqbul olması barədə təəsürat yaradır.

Belə ki, tərkibində aqressiya, şiddət olan 60 klip gənclərə izlədilib. Görüntülərin böyük əksəriyyəti küçə davası və yumruqlaşma səhnələri olub. Şiddət səhnələri bir-birindən nisbətən ağır, yüngül olması ilə fərqlənib. Nəticə etibarilə məlum olub ki, yüngül dərəcəli zorakılıq səhnələri uşaqlarda heç bir reaksiya yaratmayıb. Onlar buna adi oyun kimi yanaşıblar. Reaksiyanın dərəcəsini ölçmək üçün uşaqların bu görüntüləri izləyərkən nə qədər tərləməsi də müşahidə edilib. Çünki tərləmə emosional reaksiyanın elementlərindən biri hesab edilir.

Doktor Cordon Grafman deyib ki, bu araşdırma daim şiddət səhnələrinə məruz qalan uşaqların müəyyən müddət sonra laqeydləşdiyini, şiddəti normal halda qarşıladığını ortaya çıxarıb. Bu da onun aqressiv davranışları nümayiş etdirməsini asanlaşdırır. Çünki adi halda aqressiyanı tormozlayan emosional reaksiyalar belə şəxslərdə azalmış olur.

Amma İngiltərədə uşaq və gənclərin media ilə münasibətlərini araşdıran professor Deyvid Bukinqam şiddətin bir cəmiyyət bəlası olduğunu və çoxlu sayda cəmiyyət faktorunu özündə birləşdirdiyini deyib. Sırf bədən fə-



**Bu** il yenə də Bakının bəzi ərazilərinə istilik verilməsində problem yaşana bilər. Səbəb isə "Azəristiliktəchizat" ASC-nin "Azəriqaz" İB-ə olan borcunun yenidən gündəmə gəlməsidir.

"Azəriqaz" 89,532 mln. manat borcun ödənilməsi üçün "Azəristiliktəchizat" ASC-yə rəsmi müraciət edib. "Azəristiliktəchizat" ASC-dən də borcun mövcudluğu təsdiqlənib. Bəs görəsən, payız-qış mövsümünün başlanğıcında belə bir borc məsələsinin gündəmə gəlməsi ötən illərdə yaşanan problemin təkrarlanması səbəb ola bilərmi?

"Yeni Müsavat" olaraq məsələ ilə bağlı "Azəriqaz" İB-in İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin rəisi İbrahim Kərbəlayevlə əlaqə saxladığımız.

**O bildirdi ki, "Azəriqaz" İB tərəfindən aidiyyəti quruma dəfələrlə müraciətlər olunub:** "Biz çalışmışıq ki, havalər soyumazdan əvvəl bu məsələ həll olunsun. Ancaq hələ ki hər hansı ödəniş yoxdur. İstilik mövsümü başlasa, bizim tərəfimizdən ilk növbədə debitor borcu olmayan qazanxanalara təbii qazın verilişi bərpa olunacaq. Hazırda bu məsələ müzakirə olunur.

Bu 90 milyon manat içində həm ötən il istifadə olunan qaz sərfiyyatına görə yaranan borclar var, həm də əvvəlki illərdə yaranan borclardır. Mövsüm başlamamışdan əvvəl biz bu məsələnin müzakirəsinə başlamışıq ki, mövsüm başlanana qədər həll olunsun.

**"Azəristiliktəchizat" ASC-nin Abonent və müştəri xidmətlərinin rəisi Rafiq Əliyev bildirdi ki, bu borclar uzun illər ərzində yığılıb:** "Azəristilik"dən də əvvəl Bakı Şəhər İstilik İdarəsinin dövründən yığılıb qalmış borclardır. Bu borc bu günün, dünənin borcu deyil. Borcun bu qədər artmasının səbəbi isə istilik tariflərinin maya dəyərindən aşağı olması ilə bağlıdır. Biz

əhalidən istilik haqlarını 100 faizə yaxın yığsaq da, həmin tariflə gələn gəlir xərcləri bağlamadığından zərərle işləyirik. "Azəristiliktəchizat" ASC hazırda zərərle işləyən bir təşkilatdır. Bu baxımdan, borcu ödəmək mümkün olmur. İstilik tarifləri 1 kvadratmetr yaşayış sahəsi üçün 15 qəpikdir, bu da maya dəyərindən ən azı 5-6 dəfə aşağıdır".



**Tariflərin artırılması ehtimalına gəlincə, R.Əliyev bildirdi ki, bu məsələ Tarif Şurasının səlahiyyətində olan bir məsələdir:** "Cənab prezident tərəfindən Kommunal xidmətlərin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi təsdiq olundu. Orada bu məsələlər öz həllini tapır, istilik təchizatının inkişafı ilə bağlı həm tariflərin optimallaşdırılması, həm də xərclərin aşağı salınması nəzərdə tutulur. Xərclərlə tariflərin uyğunlaşdırılması istiqamətində hansı işlərin görülməyi yol xəritəsində

# Bu il də paytaxtda istilik sistemi gec işə salına bilər

"Azəristilik" ASC-nin "Azəriqaz"a 90 milyon manat borcu var...



## Yağıntılar pambıq yığımını ləngidir

Bu günədək gözləntinin 22 faizi qədər yığım olub...

**2017**-ci ildə 250 min tondan çox pambıq tədarükü hədəflənirdi. Lakin hələ ki onun beşdəbir hissəsini yığmaq mümkün olub. Yağıntılı hava şəraiti pambıq yığımına da əngəl törədir. Artıq bir neçə gündür ki, bölgələrdə pambıq yığımında əl əməyindən texnikaya keçilib.

Pambıq yığımı ilə bağlı vəziyyəti "Yeni Müsavat"a açıqlayan Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Murtuzəli Hacıyev bildirdi ki, Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, bu günədək artıq pambıq qəbulu məntəqələrinə ölkə üzrə 56 min 554 ton məhsul təhvil verilib: "Bu da ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 12 min ton çoxdur. Ümumilikdə respublika üzrə 136 min hektar sahədə çiyid səpilmişdi. Gözlənti 250 min ton idi. Ancaq hələ ki pambıq yığımı mövsümü yekunlaşmayıb. Hava şəraitinin yağmurlu keçməsi pambıq yığımına mənfi təsir göstərdi. Çünki həmin sahələrdən pambıq texnika ilə yığılacaq. Bildiyiniz kimi, pambığın texnika ilə yığılması üçün sahələrin 80 faizində qozaların açılma dövründə defoliantlar tətbiq olunurdu. Defoliantların tətbiqindən təxminən 10 gün sonra qozaların yarpaqları tökülür və texnikanın yığımı asanlaşır. Təbii ki, hava şəraiti imkan versə, həmin pambıq itkisiz yığılacaq".

Bu yerdə bir haşiyyə çıxaraq qeyd edək ki, pambıqçılıqda defoliyasiya prosesi dünyada geniş yayılmış təcrübədir. Bu, bitkini yarpaqsızlaşdırmaq üçün istifadə olunur və maşınla məsul yığımı asanlaşdırmaq üçün bitki yarpaqlarının yığımdan qabaq tökülməsi üçündür. Defoliyasiya defoliantlar vasitəsilə aparılır. Bu zaman bitkidə yarpaqların qocalmasına oxşar proseslər gedir. Açılmış pambıq koluna defoliantlar çiləndikdə yarpaqlar tökülür və açılmamış qozalar sürətlə açmağa başlayır.

**Qurum rəsmisinin sözlərinə görə, sahələrdə pambıq yığımı intensiv şəkildə davam etdiriləcək:** "Noyabrın ortalarına qədər pambıq yığımı davam edəcək. Hazırda sahələrdə dünyanın ən müasir kombaynları işləyir. Regionlarda pambığın intensiv yığımı davam edəcək. Yağıntı sahələrə texnikanın çıxarılmasını, həmçinin əllə yığılmasını müəyyən qədər əngəlləyir. Hava şəraiti imkan versə, noyabr ayında da yığım davam edəcək. Pambıqçılığın texniki təminatı gücləndirilib. Bildiyiniz kimi, sentyabr ayının əvvəlində Amerikanın "Zonder" şirkətinin 140 ədəd kombaynları ölkəyə gətirilib və lizinq yolu ilə sahibkarların istifadəsinə verilib. Hava şəraiti imkan versə, yığımla bağlı hər hansı problem olmayacaq. Bundan sonra artıq texnika ilə yığıma üstünlük verəcək".

□ Nərgiz LİFTİYEVA

## "Bank Standart" dələduzluq yolu ilə evimi əlimdən alıb"

72 yaşlı kişi mənzilinin geri qaytarılmasını tələb edir

**B**akı şəhəri, Xətai rayon sakini Tofiq Xəlilov redaksiyamıza gələrək şikayətənib. 72 yaşlı şikayətçi bildirib ki, ötən il lisenziyası ləğv olunan "Bank Standart"ın əməkdaşı dələduzluq yolu ilə onun evini əlindən alıb:

"2006-cı il tarixində bankın əməkdaşı Emin Abbasov həyat yoldaşım Lətifə Xəlilovanı aldadaraq Xətai rayonu, 2-ci Zeytun sovxozu, Naximov küçəsi, 2-ci döngə, 110D nömrəli evin girovu əsasında 32 000 manat alqı-satqı müqaviləsini imzaladı. Xəlilovaya 25 000 ABŞ dollar sələmə pul verməklə evi saxtakarcasına ələ keçirib. Əvəzində isə həyat yoldaşım hər ay faiz ödəməklə E.Abbasova cəmi 38.750 ABŞ dolları qaytarıb. Borc müqaviləsi adı altında Emin Abbasov 24 mart 2006-cı il tarixdə alqı-satqı müqaviləsinə imza atdırmaqla onun etibarından sui-istifadə edərək bizə, ər-arvada məxsus evi mənəndən xəbərsiz ələ keçirib. Olaydan 11 ay sonra Emin Abbasov mənim xəbərim olmadan evə mülkiyyət hüququ əldə edir. Sonra isə Emin Abbasov Lətifə Xəlilovanın ona heç bir borcu olmadığına



20.08.2007-ci il tarixdə etibarname vermişdi ki, evi sata bilsin. Həmin etibarname 12.08.2008-ci il tarixdə Emin Abbasovun şəxsi ərizəsinə əsasən ləğv edilib".

**Şikayətçinin sözlərinə görə, evi ələ keçirdikdən sonra Emin Abbasov öz çirkin əməllərini davam etdirərək 01 avqust 2007-ci il tarixdə 2871 nömrəli saxta arayış alıb:** "28 gündən sonra isə o, "Bank Standart" KB-nin Nəsimi rayonu filialının işçiləri ilə əlbir olub evi girov qoyub. Bu zaman səhəddə məni ev dələduzu Emin Abbasovun qohumu kimi gös-

öz əksini tapıb. Yəqin ki, bu istiqamətdə müzakirələr gedir və müvafiq tədbirlər həyata keçiriləcək".

**İstilik mövsümünü başlayarkən, borc məsələsinin problem yaradacağı ilə bağlı sualı cavablandıraraq "Azəristilik" sözcüsü bildirdi ki, 2015-ci ildə belə bir problem oldu, daha sonra hökumət səviyyəsində bu məsələ öz həllini tapdı:** "2016-2017-ci il payız-qış mövsümündə heç bir problem olmadı. Bizim mövqeyimiz də hər zaman belə olub ki, iki qu-

rum arasında olan borc məsələsinə görə vətəndaşlarımız əziyyət çəkməsin. Güman edirik ki, bu mövsümdə problem olmaz. Olsa, o zaman bu məsələlərə münasibət bildirərik".

Qeyd edək ki, "Azəristilik"dən əlavə, 14 nazirliyin və 12 büdcə təşkilatının da "Azəriqaz"a ümumilikdə 32,302 mln. manat borcu var və qurum həmin borcların ödənilməsi üçün təşkilatlara rəsmi müraciət göndərib.

□ Nərgiz LİFTİYEVA

E.Abbasov gəlib mənə dedi ki, evi alıb".

**72 yaşlı şikayətçi məsələ ilə bağlı hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət etdiyini, lakin bir nəticəsi olmadığını deyib:**

"Təəssüflər olsun ki, 2009-cu ildən bu günə kimi bütün instansiya məhkəmələri saxta sənədlər əsasında qərarlar verib. Nəticədə 31 avqust 2010-cu il tarixindən etibarən 2 nəvəmlə evsiz qalmışam. Bizim evimizə isə kirayəçi yerləşdirilib. Mən isə nəvələrimlə birgə kirayədə yaşayıram. Bütün instansiya məhkəmələrində qanunun tələblərinə riayət edilmədən bizim vətəndaşlıq hüquqlarımız kobud şəkildə pozulub. Bu qədər ədalətsizlik, haqsızlıq olar?! 72 yaşında nəvələrimlə birgə evsiz qalmaq çox ağırdır. Üstəlik, səhətimdə də ciddi problemlər yaranıb".

Tofiq Xəlilov düşdüyü durumla bağlı aidiyyəti orqanlardan köməklik göstərilməsini, hüquqlarının bərpa edilməsini istəyib.

**Məsələ ilə bağlı qarşı tərəfin də rəyini dərc etməyə hazırıq.**

**Qeyd edək ki, "Bank Standart" ötən ilin sentyabrında bağlanıb. Belə ki, 30 sentyabr 2016-cı il tarixli qərara əsasən bankın lisenziyası ləğv olunub. Bankın keçmiş rəhbəri Kriman Səlim Eldaroviç isə bu ilin iyul ayından beynəlxalq axtarışa verilib.**

□ Xəlilə GƏRAY

### Elan

**Qələndərli Elnur Vilayət oğluna məxsus tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır, eyni zamanda dondurulmuşdur.**

**B**akıda keçiriləcək bal yarmarkasında iştirak etmək üçün 324 arıçı qeydiyyatdan keçib. Bu barədə mətbuata açıqlama verən Azərbaycan Arıçılar Assosiasiyasının sədri Bədrəddin Həsərov deyib. Assosiasiya sədri builki yarmarkada iştirakçıların sayının artdığını bildirib: "Ötən il yarmarkada 256 arıçı iştirak etmişdisə, bu il onların sayı 324 nəfərə çatıb. Hazırda yarmarkaya təqdim edilən balların keyfiyyət təhlili aparılır. İştirakçılardan 20 fəzinin təqdim etdiyi balın keyfiyyəti standartlara cavab vermir. Fikrimcə, bu il yarmarkada 300 tona yaxın bal təqdim olunacaq".

Ötən il yarmarkada 71,7 ton, 2015-ci ildə 250 ton bal təqdim olunmuşdu.

B.Həsərov onu da qeyd edib ki, alıcılar yarmarkada aldığı balın keyfiyyətini yoxlaya bilərlər: "Yarmarkada alınan məhsulun keyfiyyətini yoxlamaq üçün xüsusi laboratoriya quraşdırılacaq. Balı alan müştərilər bu laboratoriyada məhsulu yoxlaya bilərlər".

Qeyd edək ki, arıçılıq məhsullarının sərgi satış yarmarkası Bakıda 25 gün keçiriləcək. Kənd Təsərrüfatı Nazirliyindən verilən məlumata görə, oktyabrın 10-dan noyabrın 5-dək Xətai rayonu, Nobel prospekti 23 ünvanında AMAY ticarət mərkəzində arıçılıq məhsullarının respublika sərgi-satış yarmarkası təşkil ediləcək.

Yarmarkada iştirak etmək istəyən arıçılar öz məhsullarını artıq müvafiq ünvana təhvil veriblər. Yalnız qeyd olunan müddətdə anbara təhvil verilmiş və Respublika Baytarlıq Laboratoriyasında müayinə olunmuş məhsullar yarmarkada satışa çıxarılaçaq.

İndi hər kəsi maraqlandıran bir sual var, əsl balı necə tanıyaq, necə ayırd edək ki, aldanmayaq. Mütəxəssislər bunun bir neçə yolu olduğunu



ağ rəngdə olar. Həqiqi bal çiçəklərinin növlərinə görə açıq bənövşəyi, sarı, açıq qırmızı və ya buzlu şüşə rənglərində və ya bu rənglərin dəyişik tonlarında ola bilər. Qlükoza bal isə açıq şüşə rəngində və daha şəffaf olar. Bir qaşığığa bal qoyub oda tutduğunuzda həqiqi bal olduqca axıcı olar, dayanıqlıdır, gec yanar; qlükoza bal isə tez yanar və kömürləşər. Eyni ölçüdə iki qaba tam süzülmiş həqiqi bal və qlükoza bal qoyub ağırlıqlarını müqayisə etdiyinizdə, həqiqi balın daha ağır gəldiyini görə bilərsiniz. Nizamlı bir şəkildə qəbul edildiyində həqiqi bal şəkər xəstələrində, şəkər dərəcəsinə yalnız bir neçə dəfə bal yedikdə artırır. Ancaq eyni miqdarda istifadə edilən

dan həmin stəkana əlavə edin. Əgər su köpüklənəcəksə, yəni də tam əmin ola bilərsiniz ki, aldığınız bal saxtadır. Gündəlik istifadə etdiyiniz kibritlə balı yandırmağa çalışın. Əgər bal yanmayacağına, demək, təbii və xalis deyil. Əsl bal yanmalıdır.

Bəzən min bir dərdin dərmanı adlandırılan bal, saxta olarsa, o, canımıza dərman yox, dərd də ola bilər və səhhətimizdə problemlərə yol açar. Süni bal şəkər tozu və sudan düzəldilir. Təəssüflə qeyd etməliyik ki, keyfiyyətsiz təbii balı da süni yolla ərsəyə gətirmək mümkündür. Bunun üçün arıxanaya şəkər tozu qoyulur. Arı da çiçəklərlə deyil, həmin şəkər tozu ilə qidalanır və bal qoyur. Belə balı çiçəklərdən

# Bal yarmarkası başlayır: əsl malı necə tanıyaq?

## Kibritlə balı yandırmağa çalışın, əgər yanmasa...

deyirlər. Arıçıların bir qismi balların təmiz olduğunu yoxlamağın bu cür tərifi verir. Belə ki, əgər bal olan bankanı günəş şüası altına qoysanız, banka qırılacaq. Çünki günəş şüası bankadan keçə bilmir. Saxta bal isə günəş şüasını asanlıqla qəbul edərək alışı. Bu, təbii balı saxtadan ayıran əsas xüsusiyyətlərdən biridir. Bundan başqa, həqiqi bal soyuq mühitlərdə şəkərlənir (el

arasında xarlanır deyilir); saxta bal şəkərlənir. Həqiqi balın çox xüsusi bir qoxusu olur. Balı kəsərkən, saxlama qabını açıb-bağlayarkən bu qoxu daha tez hiss edilir. Həqiqi bal qlükoza bala görə daha qatıdır. Əsl bal şərbət kimi həddindən artıq şirin deyil. Qlükoza bal isə daha şirin olur. Bal ağıza alındığında orqanizmin adekvat maddələr ifrazı ilə bir neçə növ dad alınır. Süni bal-

larda isə orqanizm belə müxtəlif ağız suyu ifraz edə bilmir və bir dad olur. Balı şəkərdə saxlama üsulu doğru deyil. Quruluşu etibarlı ilə hər vaxt nəmi çəkir. Üzərində təbəqə meydana gəlir. Sonra kristallaşır. Bal olmayan məhsullar bu xüsusiyyəti göstərməz. Həqiqi balın xarici görünüşü qoz qabığı və ya buna bənzər boz rəngin tonlarında olar. Qlükoza bal isə daha açıq tonda,

qlükoza bal şəkər xəstələrini komaya da sala bilər.

Əsl balı saxtasından ayırmağın üç sınaq üsulu da olduğu deyilir. Belə ki, 1 stəkan suya bir neçə damcı yod əlavə edib qarışdırın. Sonra həmin suya qaşığın ucunda bal əlavə edin. Əgər o, mavi rəngə çalacaqsız, 100 faiz əmin ola bilərsiniz ki, aldığınız bal təbii deyil. Bir stəkan suya bir-iki damcı sirkə qatın. Sonra aldığınız bal-

alınan baldan ayırmaq üçün dadına və rənginə diqqət etmək kifayətdir. Çiçəklərlə qidalanan arılardan alınan təbii balı yedikdə ağız və boğazı yandırır. Şəkər tozu ilə qidalanan arılardan alınan bal isə boğazı qıcıqlandırır, rəngi də ağımtıl olur. Bundan başqa, üzvü ağ rəngdə olan pətəklər var ki, onlar da şəkər tozu ilə qidalanan arıların pətəkləridir.

□ Günel MANAFLI

## İnsanlar təbiətlə niyə "savaşırlar"...

### Psixoloq: "Onların əksəriyyəti hava dəyişikliklərinə hazır ola bilmir..."

**H**ər bir fəsildən, təbiətin hər halını duyuncaya yaşayan, zövq alan insanlarla yanaşı, təbiətdən nə istədiklərini bilməyən insanlar da var. Bir çox insanlar var ki, təbiətlə heç cür "barışa" bilmir. Günəşdən də, yağışdan da, küləkdən də həmişə narazılıq edirlər. Özləri belə nə istədiklərini bilmirlər.

Bu cür insanlar yayda istilərdən tənə gəldiklərini deyir və artıq havaların soyumasını istəyir. Havalar soyuyan kimi isə isti günlərin geri dönməsini arzulayır. Bir sıra psixoloqlar havanın insanların psixologiyalarına ciddi təsiri olduğunu bildirirlər. Xüsusilə də havaların birdən-birə soyuması insanlarda ruhi dəyişmələrə səbəb olur. Qış aylarında daha yorğun, aşağı enerjili və yüksək kalorili yeməklər istehlak etməyi seçim edərkən, bahar aylarında bitkilərdə də olduğu



kimi daha canlı, enerjisi daha yüksək və daha az kalorili yeməklər istehlak etməyi seçim edirik.

Havadaki ani dəyişmələr nəticəsində: depressiya, həddindən artıq romantiklik, həssaslıq və ya qarşıdurmaya

meyilli olma vəziyyəti, yorğunluq halı, oynaq və baş ağrıları, yuxuya getmədə problemlər və ya həddindən artıq uyğunlaşmaya, yemə dəyişmələri kimi adamdan adama görə fərqli göstərən vəziyyətlər ortaya çıxır. Ümumiyyətlə, yağışlı,

bağlı havalarda insanlar enerjisinin azalmış, daha içə dönük və pessimist bir ruh halı içərisində olduqlarını, həddindən artıq isti havalarda da qarşıdurma daha tez giren, səbirsiz, halsız və yorğun bir ruh halı içərisində olur. Günəşli, açıq, təmiz bir havanın insan psixologiyası üzərində müsbət təsirləri olduğu deyilir.

**Psixoloq Vəfa Rəşidova insanların əksəriyyətinin dəyişikliklərə hazır olmadığını dedi:** "İnsanlar havanın, suyun, soyuğun, istinin dəyişikliyinə dözümlü olmurlar.

Bir çox hallarda o, özünü formalaşdırıb öz sakitliyini, soyuqqanlılığını özündə oturdurubsa, onlar hava dəyişikliyinə əziyyət çəkmirlər. Amma əksər insanlar özlərini bu mövzularda tam olaraq formalaşdırma bilməyiblər. Əslində insanlar havadan narazılıq etmir, adaptasiya probleminə danışırlar. Sadəcə olaraq, burada sözlərin yerdəyişməsi var. Bir var, havaya qarşı deyinmək, bir də var, insan özü-özünü kənarından görsün və desin ki, mən

adaptasiya dönməni hələ də rahat keçə bilmirəm. İnsanlar özündə səhvi görməyərək təbiəti günahlandırır. Çünki insanın adaptasiya dönmənin hələ də tam formalaşması bu məqamda özünü göstərir. Dəyişən hava dəyişikliyinə adaptasiya ola bilməmək bir çox hallarda insanların başqa ölkələrdə olmağından, mütəmadi olaraq bir şəhərdə yaşamasından da irəli gələ bilər. Bu adaptasiya dövrünü isə insan özü-özündə təlqin edə bilər. Buna nail olmaq üçün sadəcə olaraq, öz üzərində çalışmaq lazımdır. İnsan necə ki, səbri, dözümlü özündə təlqin edir, adaptasiyanı da öz-özlüyündə təlqin edə bilər. Adaptasiyanı özündə o zaman təlqin edə bilər ki, ora bir az dünya görüşünü, bir az səbri, bir az da reallığı qatsın. Təbiətin soyuq və ya isti keçməsi reallıqdır. Biz isə təbiət qarşısında acizik. Yağış yağarsa, yağışın öz gözəlliyi, öz sərinliyi, öz ruzi-bərəkəti var. İstinin isə bədənimize, sağlamlığımıza öz xeyri var. İnsan həyata nə qə-

dər real yanaşsa, adaptasiya dövrünü də o qədər rahat keçirir. Həyatla barışmaq olmayanda, həyata qarşı üsyan edəndə, həyatla bir az uşaq kimi dalaşanda bu da insanın gözündə böyüyür, problemlə çevrilir və nəticədə psixoloji sarsıntıdan söhbət gedir. İnsan reallıqla üz-üzə durma bilmərsə, artıq bunun kökündə psixoloji problemlər dayanır. Bu psixoloji problemlər də insanda uşaqlıq dövründən yaranır. Uşağa hər zaman istədiyini alıblar, rahatlığı tam təmin edilib, yerli-yersiz bütün istəkləri qarşılandıq üçün bu cür formalaşmış. Buna görə də yaşının irəliləyən dövrlərində bu cür hallarla rastlaşa bilər. Bu cür insanların uşaqlıqdan istədikləri hər şey olub deyər, indi təbiətlə belə davaya çıxmaq düşüncəsinə belə gələ bilərlər. Hər şey - təbiiyə də, özünü tərbiyələndirmə də uşaq dövründən gəlir. Əgər o anlarda boşluq olubsa, insan istədiyi yaşda özünü formaya sala və istədiyi şeyi özünə təlqin edə bilər".

□ Günel MANAFLI



# MUSAVAT

## Son səhifə

N 204 (6818) 5 oktyabr 2017



### Nudist ailə 7 ölkəni geyimsiz gəzdi

Belçikadan olan nudist ailəsi öz həyat tərzini reklam etmək üçün dünya səyahətinə çıxıb. Bu barədə news.com.au saytı xəbər yayıb. Lins və Nik artıq Avstriya, Braziliya, Horvatiya, İtaliya, Lüksemburq və Yunanıstanda olub. Onlar getdikləri hər ölkədə soyunmaq üçün yer axtarıblar. Nudistlər öz səyahət macəraları barədə bloqda və sosial şəbəkədə danışirlar: "Bizim əsas məqsədimiz - təbiiliyi kölgədən çıxarmaq, cinsliliyin cəmiyyətdə normal qəbul olunmasını asılamaqdır. Biz eyni zamanda insanlara göstərmək istəyirik ki, bu iş əslində çox əyləncəlidir və insan bədənində utanc verəcək heç nə yoxdur".

Səyahət zamanı problem ancaq Albaniyada yaranı. Çünki bu ölkədə çılpaqlığa digər ölkələrlə müqayisədə daha mühafizəkar yanaşırlar. Bundan başqa, Yunanıstanda da yerli əhali ilə nudistlərin toqquşması baş verib. Lins və Nik iddia edirlər ki, onlar naturizmlə təsadüfən tanış olublar. 8 il bundan əvvəl onlara ictimai hamamı ziyarət etmək üçün kupon verilib. Onlar görüblər ki, ora insanları ancaq çılpaq şəkildə buraxırlar, amma bununla belə, risk etməyə qərar veriblər. Sentyabr ayında isə xəbər yayılıb ki, belçikalı model Marisa Pappen məbədlərdən birində çılpaq şəkillər çəkirdiyi üçün Misirdə həbs edilib.

### Artıq manekenlər yox, adi qadınlar moda jurnallarında görünəcək

"Vogue" jurnalının Britaniya versiyası dünyada ilk dəfə olaraq çəkiliş üçün qeyri-professional modellərdən istifadə edir. Bu qərarı nəşrin redaktoru Aleksandr Şulman qəbul edib. Çəkilişlərdə tarixçi-arkitektor Şumi Boss, xeyriyyəçi Brita Fernandes, kreativ direktor Ceyn Hatçison iştirak ediblər. Onlardan heç biri daha öncə model biznesində iştirak etməyib. Bununla da Şulman müxtəlif peşə qrupundakı qadınlara moda dünyasının bir üzvü olmağa imkan yaradıb.



"Vogue" jurnalının yeni nömrəsi 6 oktyabrda dərc olunacaq. İlk sayda aktrisa Emili

Blantin fotosu dərc olunacaq. Nəşrin redaktoru qadın aktrisa seçməsinin səbəbini belə izah

edib ki, həmin aktrisa bu günə qədər ən çox sıradan qadın rollarını ifa edib.

### Makiyajdan istifadə etməyən qadın... karyerasına önəm verir

Qadınlar müxtəlif səbəblərə görə kosmetik vasitələrdən imtina edirlər. Əgər kosmetikadan imtina ciddi səbəblərə dayanırsa, o zaman həmin qadının özünə az dəyər verdiyi demək olar. Belə xanımlar qadınlığın tərəfdarı olmur və özlərinə fikir vermirlər. Səbəbi odur ki, belə xanımların ya az vaxtları olur, ya da tənəbdirlər. Ətraf mühitdən də çox şey asılıdır. Əgər qız uşaqlıq vaxtında yalnız oğlanlarla dostluq edibse, sonradan kosmetikadan istifadə ona qərribə gəlir. Kişi kollektivində çalışan qadınlar hərdən "daxillərindəki naz-işvəni" unudurlar. Makiyajın yoxluğu feminizmin də əlaməti ola bilər. Kişi ilə eyni səviyyədə olmaq istəyi zərif cinsin bəzi nümayəndələrini kosmetikadan imtina etməyə sövq edir. Bir qayda olaraq, belə qadınlar karyeranı həyatlarında ən dəyərli meyar sayırlar. Dodaq boyasından və tuşdan imtina edirlər. Xüsusilə də eqosentrik qadınlar belə addım atırlar. Belə qadınlar hesab edirlər ki, bütün Yer kürəsi onların ətrafında fırlanır və gözəl görünmək onlar üçün də vacib deyil. "Mən necə varamsa, eləyəm" prinsipi ilə yaşayan qadınlar da kosmetikaya maraq göstərmirlər. Onlar təbii obraza üstünlük verir və hesab edirlər ki, ətrafdakıqlarla dürüst olmaq və xarici görkəmi bəzəməklə kişiləri aldatmamaq lazımdır.



### Pəncəsini itirən it mükafat aldı

Lukka ləqəbli çoban iti Əfqanıstan və İranda gedən döyüşlər zamanı pəncəsini itirdiyi üçün Mariya Dikin mükafatı ilə təltif olunub. Bu isə Böyük Britaniyada heyvanlar üçün ən ali mükafat hesab edilir. Medalın təqdimmə mərasimi Londonda keçirilib. 12 yaşlı it tədbirə öz sahibi, serjant Kris Uillinqlə qatılıb.

Çoban iti 6 il boyunca ABŞ-dakı hərbi dəniz gəmisində qulluq edib. 2012-ci ildə Əfqanıstandakı bombanı aşkar edən zaman pəncəsini itirib. Bundan sonra it təqaüdə göndərilib.

Sahibi deyib ki, hazırda it də, özü də Kaliforniyada yaşayırlar. Lukka 1943-cü ildə təsis olunmuş mükafatı alanlardan 67-cisi olub. Gümüşdən hazırlanan mükafatın üzərində "Qəhrəmanlığa görə", "Biz də qulluq edirik" sözləri yazılıb. Mükafatı bir qayda olaraq London meri təqdim edir. Müxtəlif illərdə onu itlər, pişiklər, atlar və göyərçinlər əldə edib.

**QOÇ** - Əsas diqqətinizi maliyyə məsələlərinə yönəldin. Yaxşı bilirsiniz ki, qlobal işləriniz pulsuz keçmir. Bu səbəbdən də kiməsə borc vermək fikrinə düşməyin. Ulduzlar başqalarının şəxsi işlərinə müdaxilə etməyinizin əleyhinədir.

**BUĞA** - Kifayət qədər təzadlı ərafədir. Hər addımı ölçüb-biçməyə çalışın. Mövqeyinizə zidd hərəkətlərə yol verməyin. Qərribə də olsa, astroloji göstəricilər saat 14-dən etibarən kiməsə güzəştə getməyi məsləhət görmür.

**ƏKİZLƏR** - Bütün işlərinizin qaydasında gedəcəyini bildiren Göy qübbəsi kiməsə yalan vəd etməyinizin əleyhinədir. Odur ki, bacarmadığınız işin qulpundan yapışmamalısınız. Dostlara güvənin.

**XƏRÇƏNG** - Günün ümumi mənzərəsi üreyinizcə olacaq. Daxili süstlüyünüz və fəaliyyətlə bağlı gərginliyiniz arxada qalacaq. Ətrafınızdakı dost-tanışlar isə qarşıya qoyduğunuz məqsədlərə yetişməkdə sizə yardımçı olacaqlar.

**ŞİR** - Əgər bu təqvimdən zövq alıb rahatlanmaq istəyirsinizsə, mütləq səfərə çıxın. Bununla siz stress və mənəvi ağrılarınızı aradan qaldıra, enerjini daha da saflaşdırma bilərsiniz. Ailə-sevgi məsələlərində xırdaçılığa yer verməyin.

**QIZ** - Qarşınızda kifayət qədər mistik bir gün durur. Ola bilsin ki, anlaşılmaz hadisələrlə rastlaşsınız. Əgər bunun qarşısını almaq istəyirsinizsə, dua və ibadətələrinizin, müqəddəs yerlərə ziyarətlərinizin sayını artırmalısınız.

**TƏRƏZİ** - Bürcünüzün romantikaya olan hədsiz həvəsi çox güman ki, bu gün təmin olunacaq. Çünki saat 12-dən etibarən maraqlı gəzintilər, əsrarəngiz istirahət və münasibətlərdə müsbət dönüş yolunuza gözləyir.

**ƏQRƏB** - Bəri başdan bilməlisiniz ki, gün ərzində enerji sərf etdiyiniz istənilən sahədə uğurlar sizi tərk etməyəcək. İstər fəaliyyətdə, istərsə də qarşılıqlı münasibətlərdə hər şey üreyinizcə olacaq. Səfərləri isə təxirə salın.

**OXATAN** - Özünüzü gərginliyə salmayın. Uzun-uzadı kiməsə, nəyisə izah etmək enerji itkinizdən savayı bir iş deyil. Əgər bu kimi lüzumsuz işlərlə məşğul olsanız, ixtiyarınızda olan gündən zövq almayacaqsınız.

**OĞLAQ** - Bütün vacib işlərinizi saat 11-14 arası tamamlamağa çalışın. Əmin olun ki, həmin qısa vaxtda qarşınızda duran vəzifələrin əksəriyyətini həyata keçirə biləcəksiniz. Qalan vaxtlar riskli və yeni işlərdən imtina edin.

**SUTÖKƏN** - Ehtiyatlı olun, səhhətinizlə bağlı xoşagəlməzliklər baş verə bilər. Ələlxüsus da saat 12-16 arası özünüzü maksimum qorumaq, əsəblərinizi cilovlamalısınız. Bu gün istənilən səfəri təxirə salsanız, yaxşıdır.

**BALİQLAR** - "Nə ətdir, nə balıq" misalını indiki durumunuza aid etsək, heç də yanlışdır. Çünki çəkdiyiniz əziyyətlər hədəf gedir. Amma bu gün inanmadığınız istiqamətdən yaranmış boşluğu dolduranlar tapılacaq.

**Qoroskop**

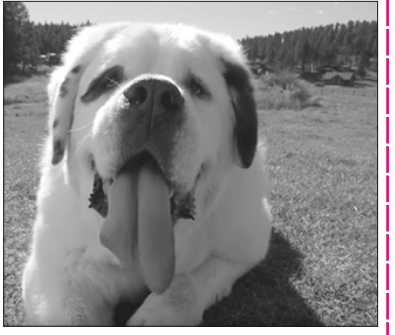
(5 oktyabr)

Səbuhi Rəhimli

**Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!**

### Dünyanın ən uzun dilli iti

ABŞ-ın Cənubi Dakota ştatında Su-Follz şəhərində 8 yaşlı senbernar iti dünyanın ən uzun dilli iti müəyyən olub. Bu barədə "Daily Mirror" nəşri xəbər verib. İtin dilinin uzunluğu 18,58 santimetr olub. İtin dilinin ölçüsü Ginnesin Rekordlar kitabının əməkdaşları tərəfindən ölçülüb. Sonuncular sırf heyvanların əldə etdiyi uğurları qeyd almaq üçün ixtisaslaşmış. 2016-cı ildə məlum oldu ki, Böyük Britaniyada uzunluğu 119 santimetr olan, Lyudo ləqəbli pişik dünyanın ən uzun pişiyi seçilib.



Səhifəni hazırladı: SELCAN

**Təsisçi: Rauf ARIFOĞLU**  
Baş redaktorun birinci müavini:  
**Azər AYSAN**

**e-mail adres: yenimusavat@mail.ru**

**Ünvan: Bakı şəhəri, R.Rüstəmov küçəsi**  
**2528-cü məhəllə ev 44/d**  
**Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)**

**Redaktor: Elşad MƏMMƏDLİ**  
**Lisensiya N: B 114**  
**SAYI: 5.100**

**"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.**